

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΑΓΩΝ

Τιμή Δραχ. 5

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΩΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

“Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ,”

ΟΔΟΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ 40 — ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΟΑ 18

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΚΕΝΤΡΟΝ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ!

Ἄξιούπολις, Ἀμύνταιον (Σόροβιτς) Ἄλμυρος, Βλάτση, Βαρυμτόπη, Βέρροια, Βόλος, Βογατσικόν, Γαλάτιστα, Γενιτσά, Γουμένισσα, Δράμα, Ἔδεσσα, Ἐλασσών, Καστορία, Κουλακιά, Κοζάνη, Καζακλάρ, Κιλκίς, Κάρπη, Λιαρίγκοβον, Λαμία, Μαύροβον, Νιγρίτα, Νάουσα, Πρόμαχοι, Παλαιοχώριον, Σιάτιστα, Σωχός, Σέλιτσα, Σιδηρόκαστρον Τύρναβος, Τσοτύλιον, Τρίκαλα, Νέον Πετρίτσι, Φλώρινα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Γ. Χατζηκυριακοῦ, Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. (ἄρθρον Γ΄.)

Νέα πάλιν ἀναβολὴ ἀπονομῆς Ἀμοιβῆς εἰς τοὺς Μακεδονομάχους.

Ἄθαν. Ἰατροῦ Ἡ Ρωσοβουλγαρικὴ προπαιδία πρὸς ἐκκλιτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας.

Δράσις τοῦ ἀντροπικοῦ σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Μήτσου Γκούρα (Συνέχεια καὶ τέλος)

Νικολάου Βιτάλη. Τὸ Ἑλληνικώτατον Μαρτυρικὸν Κρούσοβον.

Δράσις τοῦ ὑπὸ Στέφανον Μάλλιον ἀνταρτικοῦ σώματος. Συνέχεια

Ἄς προσέξῃ τὸ πρόβλημα Φλωρίνης.

Ἄντιχου κ. Χ. Πίφου. — Σημειώσεις ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. (Συνέχεια)

Μία Διαμνηστὴρις.

Εὐχριστήριον.

Συλλυπητήριον.

Εἰκόνες: Μανώλη Σκουνητῆ
Γρηγορίου Μπάκαση
Θεοφάνους Ζαχαριάδη
Εὐτέρπης Ζήση
Ξενοφώντος Ἀντωνιάδου

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

Ἐκδιδόμενον ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἀπαρτιζομένης ἐκ ἑκτεσσάρων Συμβούλων τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως “Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ,” καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Προέδρου αὐτῆς Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ.

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ 40 — ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΟΑ 18.

Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία καὶ ἑλληνικὴ παιδεία νικηφόρα ὄπλα κατὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς Μακεδονίας.

Πῶς οἱ διδάσκαλοι καὶ ὁ κληρὸς ἀνεδείχθησαν οἱ πρωτεργάται τοῦ κατὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς Μακεδονίας ἀγῶνος. — Οἱ ἐργάται τῆς παιδείας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ ἔθνους βίου ἀνεδείχθησαν ἀδάμαντες τῆς ψυχῆς τοῦ ἔθνους. — Ἐπύργωσαν εἰς τηλαυγὴ φάρον μετὰ πολυφώτους ἀκτίνας τὰς ἀρετὰς τῆς ἀθανάτου Ἑλλάδος. — Οἱ ἐργάται τοῦ πνεύματος καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας παρασκεύασαν τὸν στίβον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤθλησεν ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἔδρεψε τὰς δάφνας εἰς τὰ εὐγενῆ ἀγωνίσματα τῶν ὀραιοτέρων ἰδεῶν, τὰ χαράξαντα τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον Μακεδονικὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξήγαγεν ὁ Ἑλληνισμὸς, πρωτοστατοῦντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας, κατὰ τοῦ Σλαυϊσμοῦ αὐτῆς, ἐξ οὗ ἐπεκρεμάσθη φοβερὸς κίνδυνος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους, οἱ ἐργάται τῶν σχολείων ἰδίᾳ τῆς Μακεδονίας ἠγωνίσθησαν πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου τούτου μετὰ ἀπαράμιλλον πατριωτισμόν, μετὰ ἐγκαρτέρησιν καὶ ἀταπάρνησιν ἀπαραδειγματίστον καὶ μετὰ πίστιν εἰς τὰ δίκαια τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἰδέαν τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος ἀδιάσειστον.

Εἰς τὸ προηγούμενον ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ἄρθρον μας ἤρχισαμεν τὴν ἀνασκόπησιν μιᾶς τῶν σημαντικωτέρων σελίδων τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Πῶς οἱ διδάσκαλοι καὶ ὁ κληρὸς ἀνεδείχθησαν οἱ πρωτεργάται τοῦ κατὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς Μακεδονίας ἀγῶνος. Ἐλέγομεν ἐν τέλει τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ὅτι θὰ συνεχίσωμεν τὴν ἀνασκόπησιν αὐτῆς, ἵνα παρουσιάσωμεν λεπτομερεστέρην καὶ ζωηροτέραν τὴν εἰκὼν αὐτῆς καὶ ἀποδειχθῇ ἱστορικῶς ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἀγλῇ, ὅτι οἱ διδάσκαλοι, οἱ σεμνοὶ οὔτοι καὶ ἀνάματοι ἐργάται τῆς παιδείας, καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ ἔθνους βίου ἀνεδείχθησαν ἀδάμαντες τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἐπύργωσαν εἰς τὸ ἑλληνικὸν στερέωμα τηλαυγὴ φάρον, ἐκπέμποντα

μετὰ πολυφώτους ἀκτίνας εἰς τὴν διαπλέουσαν ἀνθρωπότητα τὰς ἀρετὰς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τῆς Ἀθανάτου Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος, τοὺς ἰδρύσαντας ἐν τῷ κόσμῳ τὸν ἀρχαῖον πολιτισμόν, τὸν θεμελιώσαντα τὸν ἐκπολιτισμόν τῆς ἀνθρωπότητος — ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰ σκότη τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς διέχυσαν τὸ φῶς τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως, — ἀπὸ τοὺς μεγάλους τῆς Ὀρθόδοξίας φωστῆρας, τοὺς ἀρδεύσαντας μετὰ νάματα Θεογνωσίας τὴν κτίσιν πᾶσαν, — ἀπὸ τοὺς μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους διδασκάλους, τοὺς μεταλαμπαδεύσαντας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἐξ οὗ ἐπήγα-

σεν ἡ Ἀναγέννησις τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ δι' αὐτῶν Νεώτερος πολιτισμὸς — μέχρι τῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας χρόνων, καθ' οὓς πάλιν διὰ τῶν διδασκάλων ἠδύλακώθη τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα καὶ ἐπανελάμψεν ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος, οἱ ἐργάται τοῦ πνεύματος παρασκεύασαν τὸν στίβον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤθλησεν ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ἔδρεψε τὰς δάφνας εἰς τὰ εὐγενῆ ἀγωνίσματα τῶν ὀραιοτέρων ἰδεῶν, τὰ χαράξαντα τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον Μακεδονικὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξήγαγεν ὁ Ἑλληνισμὸς, πρωτοστατοῦντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας, κατὰ τοῦ Σλαυϊσμοῦ αὐτῆς, ἐξ οὗ ἐπεκρεμάσθη φοβερὸς κίνδυνος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους, οἱ ἐργάται τῶν σχολείων ἰδίᾳ τῆς Μακεδονίας ἠγωνίσθησαν πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου τούτου μετὰ ἀπαράμιλλον πατριωτισμόν, μετὰ ἐγκαρτέρησιν καὶ ἀταπάρνησιν ἀπαραδειγματίστον καὶ μετὰ πίστιν εἰς τὰ δίκαια τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἰδέαν τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος ἀδιάσειστον.

Τῆς τοιαύτης πολυτίμου συμβολῆς εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα τῶν ἱερέων καὶ τῶν διδασκάλων θὰ προσπαθήσωμεν νὰ χαράξωμεν ἀμυδρὰν εἰκόνα εἰς τὸ σημερινὸν ἄρθρον μας.

Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς λήξεως τοῦ Ρωσοτουρκοῦ πολέμου καὶ τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἀπεκαλύφθησαν τὰ σχέδια τοῦ Πανσλαυϊσμοῦ, καθοδηγουμένου ὑπὸ τῆς Μεγάλης τότε τοῦ Βορρᾶ αυτοκρατορίας, ἥτις ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς προστατίδος τῶν χριστιανῶν τῆς Βαλκανικῆς ἀπὸ

διδάσκαλοι ἐκ Μοναστηρίου, ἐπίσης ὁ ἱατρός Βαφειάδης ἐκ Μοναστηρίου, ὁ Δῆμιτσας ἐξ Ἀγριόδος, ὁ Τσάπανος ἐκ Μεγαρόβου, ὁ Τζουμενάκης ἐκ Κοζάνης, οἱ Δημήτριος Σιῶμος Ἱατρός καὶ Ἀναστάσιος Πηχεὼν ἀντιπρόσωπος τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. Γραμμάτων, Συλλόγου, ἐκ Καστορίας καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὧν τὰ ὀνόματα μοὶ διαφεύγουν.

Κατὰ 1890 ἡ Τουρκία μισοῦσα θανατηφόρος ἀφ' ἑνὸς τὸν Ἑλληνισμόν, τὸν βραδέως μὲν ἀλλ' ἀσφαλῶς σκάπτοντα τὸν λάκκον τῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ φόβου πάντοτε χαριζομένη εἰς τὴν Ρωσοβουλγαρικὴν πολιτικὴν, ἐπεχείρησε νὰ ἀναμιχθῆ σκανδαλωδῶς εἰς τὰ ζητήματα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ Πατριαρχείου τὰ ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ παραχωρηθέντα προνόμια (πράγμα τὸ ὁποῖον, οὐδέιστων Σουλτάνων ποιεῖ ἀπότης κατακτήσεως τῆς Κων) πόλεως ἐπράξεν) ὁπότε κηρυχθεῖσης τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐν διωγμῷ ἐκλείσθησαν ἅπασαι αἱ ἐκκλησίου ἐπὶ ἔτος περίπου δυνάμει ἐγκυκλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἱεράς Συνόδου πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Μητροπολίτας, καθ' ὃ διάστημα οὔτε λειτουργία ἐγένετο οὔτε ὄρθρος, οὔτε ἑσπερινὸς ἀνεγινώσκето ὑπὸ τῶν ἱερέων, ὡς σὺνήθως, καὶ ἀφστον πένθος κατείχε σύμπασαν τὴν Ὀρθοδοξίαν. Κατόπιν δὲ ἐπεμβασὼν τινων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ὁπωσδήποτε ἐλύθη τὸ ζήτημα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Βούλγαροι ὑποστηριζόμενοι πάντοτε ὑπὸ τῆς Ρωσσίας, εὔρον καὶ πάλιν ἔδαφος πρὸς ἐκβουλγαρισμὸν τῆς Μακεδονίας καὶ ἐξηκολούθησαν ἐργαζόμενοι ὡς πρότερον σατανικῶς καὶ μυστικῶς κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κατὰ δὲ τὸ 1897 τοῦ σπινθῆρος διφθέντος ἐκ τῶν ἐπαναστατησάντων γενναίων Κρητῶν, ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἐλευθέρου Κράτους πρὸ διλήμματος εὐρεθείσα διέκοψε τὰς σχέσεις μετὰ τῆς Τουρκίας, τὸ ὁποῖον ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος ἐπέφερε καταστροφὴν, ἀπογοήτευσιν καὶ ταπεινώσιν εἰς τὸ ἔθνος μας. Καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι τὰ ἀπολύτως ἀπαιτούμενα ἐγένετο γενικὴ ἐπιστράτευσις καὶ ἐκηρύχθη, ὡς μὴ ὄφειλε, πόλεμος κατὰ μιᾶς ἀκανοῦς αὐτοκρατορίας, τῆς Τουρκίας, καθ' ὃν ἐπάθομεν, ὡς ἦτο ἐπόμενο, ἦταν οἰκτράν, στρατηγούντος τοῦ Γερμανοῦ Φὸν δὲ Γκόλτς Πασσιᾶ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων προχωρησάντων καὶ καταλαβόντων, μὲ ὄλην τὴν γενναίότητα τῶν ἡμετέρων ὀλόκληρον τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέχρι Δομοκοῦ, ὁπότε ἀνεχαιτίσθησαν τῆ ἐπεμβάσει τινῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ἴδια τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου, διὰ τηλεγραφημάτων τοῦ πρὸς τὸν Σουλτάν Χαμίτ, ὑποχρεωθείσης τῆς μικρᾶς καὶ ἀδυνάμου Ἑλλάδος νὰ πληρώσῃ εἰς τὴν Τουρκίαν 90.000.000 χρυσᾶς Τουρκικᾶς λίρας, τὰς ὁποίας μετὰ ταῦτα ἀνέλαβε καὶ ἐκλείσειν ἑτέρα δύναμις ἀπέναντι χρέους

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΚΟΥΝΤΡΗΣ

Ἐκ Κρήτης. Ἔδρασεν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ τοῦ 1904 μέχρι τοῦ 1908 εἰς τὰς περιφέρειας Κορεσίων, Καστανωχωρίων, Ναούσης, Βερούας, Ἐδέουσης, Καραιζόβας, Μπαχέβου, Ρουμλουκίου, καὶ λίμνης Γεντισῶν καὶ τελευταίως εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Πρέσπαν. Ἐλοβε βαθμὸν ἀξιωματικοῦ καὶ ἀπεστρατεῦθη μὲ τὸν βαθμὸν ταγματάρχου. Διέπρεψε πράγματι εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τῶν Κομιτατζήδων φονεύσας πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ πολλοὺς ὡς γνωστὸν, εἶχον συγκεντρώσει οἱ Βούλγαροι πολλὴν δύναμιν κατὰ τῶν σωμάτων μας. Διεκρίθη εἰς γενναιότητα ἀφοβίαν καὶ ἀκράτητον πατριωτισμόν.

Ἐπῆρεξεν ἐπίσης ψυχραίμος καὶ συνετός. Εἶς τὴν μάχην εἰς τὸ χωρίον Ὁστίμα τῶν Κορεσίων, συμβάσας τῆ 21 Σεπτεμβρίου 1904, ἐνέπεσεν εἰς ἐνέδραν βουλγαρικῆς συμμορίας ὑπὸ τὸν αἰμοβόρον Βοεβόδαν Μητρον Βλάχον καὶ ἐπολιορκήθη στενωπὸς εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβαλον πῦρ. Κατώρθωσεν ὁμως διὰ τῆς ἀνδρείας του καὶ τῆς τόλμης του νὰ διαφύγῃ ζῶν καὶ νὰ φονεύσῃ πολλοὺς τῶν συμμοριῶν Βουλγάρων.

Τὸ κατόρθωμα τοῦτο τοῦ καπετὰν Σκουντρέ διηγεῖται μετὰ θαυμασμοῦ ἐξ ἴδιας ἀντιλήψεως ὁ ἡμέτερος ἐκ Ναούσης ὄπλαρχηγὸς κ. Σαμανίας.

τῆς Τουρκίας πρὸς τὴν Ρωσσίαν ἐκ τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου. Ἀπασα ἡ Θεσσαλία ἠρημώθη λαφυραγωγῆθεισάπαρά τῶν Τούρκων στραιωτῶν καὶ Βαλβιζοῦκων εἰς χωρησάντων ἐκεῖ.

Πανταχόθεν οἰμωγοὶ καὶ θρήνοι ἠκούοντο. Οἱ κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας κατέφυγον τότε εἰς τὴν Παλαιάν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς πλέον ἐκείνης οἱ Βούλγαροι θαρρήσαντες τελείως ἤρξαντο

Δ Ρ Α Σ Ι Σ
ΤΟΥ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΜΗΤΣΟΥ ΓΚΟΥΡΑ
(νῦν Συνταγματάρχου ἐν ἀποστρατεῖᾳ Δ. ΠΑΠΑΒΙΕΡΟΥ)
Ἐξιστορουμένη ὑπὸ τοῦ ἐν ἀποστρατεῖᾳ Συνταγματάρχου
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΚΡΙΒΟΥ, διατελέσαντος ὄπλαρχηγοῦ αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐκθέσεων καὶ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Σώματος

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

13 Ἰουλίου 1907

Διημερεύσαμεν εἰς τὴν θέσιν Γουρνες τῆς περιφέρειᾶς τῶν καλυβίων Σαλτουγιάννη.

Τὴν 19ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ τὴν 21 ἀφικόμεθα εἰς καλύβια Σαλτουγιάννη, ὁπότε ἀγγελιαφόροι ἀφικθέντες τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐκόμισαν ἐπιστολάς, δι' ὧν ἀνηγγέλλετο ἡμῖν, ὅτι τὸ Σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ Βρόντα κυλιώθεν ὑπὸ Τουρκικοῦ Στρατοῦ εἰς τὸ χωρίον Πόλτσιστα κατεστράφη, φονεθέντος καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ ὅτι πολυμελὴς Βουλγαρικὴ συμμορία ἐφανισθεῖσα εἰς τὴν περιφέρειαν Πόλτσιστης συνεπλάκη μετὰ τῶν ποιμένων τοῦ κτηνατρόφου Φλώρου παρ' οὗ ἀφῆρσεν 100 πρόβατα καὶ 9 φορτηγὰ κτήνη, φορτομένα μὲ ἐπιπλα, ἠπέλει δὲ τὰ ἡμέτερα χωρία. Πάσαντα ἀνεχωρήσαμεν ἐκείθεν καὶ περὶ τὰς προῖνὰς ὥρας τῆς 14 Ἰουλίου ἀφικόμεθα εἰς τὴν θέσιν μετὰ τῶν Γραδενίτσας καὶ Βανδιμερτίου, ἐνθα ἐπληροφορήθημεν ὅτι ὄντως τὸ Σῶμα τοῦ Βρόντα εἶχε μὲν συμπλακῆ μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ εἰς Πόλτσιστα, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ καὶ ὅτι ὁ Βρόντας οὐδὲν ἔπαθεν.

14 Ἰουλίου 1907

Διημερεύσαμεν ἐνταῦθα. Τὴν 19ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ τὴν

(1898—1899) 1900—1901 νὰ ἐργάζωνται σχεδὸν φανερά ὑπὲρ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς Μακεδονίας, ἐτοιμάζοντες πολεμοσόδια καὶ μισαφέροντες αὐτὰ ἐκ Τρικάλων καὶ Δαρίσσης νύκτωρ μέσον τοῦ τμήματος Γρεβενῶν διὰ Δοβρονίσης, Ραδοπνίσσης καὶ Πικροβινίσης πρὸς τὰ Καστανωχώρα, μέσον δὲ τοῦ τμήματος Κοζάνης διὰ Κοντισκοῦ καὶ Βρατινίου πρὸς τὰ Κορέστια καὶ τὸ τμήμα τῆς κωμοπόλεως Ζαγοριτσάνης Χολίτσας καὶ Πριζοπάνας εἰς Φλώριαν καὶ Μοναστήριον πρὸς ἀπελευθέρωσιν δὴθεν τῆς Μακεδονίας διὰ τοὺς Μακεδόνας, ἀλλ' ἐντὸς ὀλιγίστου χρονικοῦ διαστήματος ἤρξαντο γενόμενοι ἀντιληπτοὶ οἱ καταγθόντι οκοποὶ των. Πανταχοῦ εἰς τὰ ὡς ἄνω τμήματα διεσκορπίσθησαν Κομιτατζήδες, οἱ ὁποῖοι ἐνέσπειραν τὸν τρόμον καὶ τὴν φοβίαν, ὡς οἱ Σαράφωφ, Τσακαλάρωφ, Μητρον Βλάχος, Κασάκωφ, Πάντος, Κοῦφος, Κύρος, Γιάνκωφ καὶ πλείστοι ἄλλοι (1901—1902)

21ην ὥραν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θέσιν, ἐνθα εἶχε καταφύγει ὁ Φλώρος μετὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν τῆς Βουλγαρικῆς συμμορίας ὅπου καὶ διενυκτερεύσαμεν.

15 Ἰουλίου 1907

Τὴν 9ην ὥραν ἐλάβαμεν ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχηγοῦ Βρόντα, δι' ἧς ἐκάλεί ἡμᾶς εἰς Καλύβια Πασαγεώργου ἵνα σκεφθῶμεν περὶ τῆς καταδιώξεως τῆς Βουλγαρικῆς συμμορίας, ἧτις καθ' ἄς οὗτος εἶχε πληροφρορηθῆ κατείχε περὶ τὸ Ζιόβιον θέσεις.

Τὴν 17ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ περὶ τὴν 2αν ὥραν τῆς 16ης Ἰουλίου ἀφικόμεθα εἰς τὴν θέσιν τῆς περιφέρειᾶς τῶν καλυβίων Πασαγεώργου, ἐνθα συνητηθήμεν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ Βρόντα.

16 Ἰουλίου 1907

Διημερεύσαμεν ἐνταῦθα, ἐνθα κατόπιν συμβουλίου τῶν ἀρχῶν καὶ ὄπλαρχηγῶν ἀπεφασίσθη νὰ κατέλθωμεν εἰς τὰς περὶ τὸ Ζιόβιον θέσεις, ἵνα ἐπιτεθῶμεν κατὰ τῆς Βουλγαρικῆς συμμορίας, ἐν ἀποτυχίᾳ συναντήσεως μετὰ ταύτης νὰ ἐπιτεθῶμεν κατὰ τοῦ Βουλγαρικοῦ χωρίου Βελέρτσανη, ἐκδικούμενοι διὰ τὴν κατὰ τοῦ κτηνοτρόφου Φλώρου ἐπίθεσιν τῆς Βουλγαρικῆς συμμορίας, συγχρόνως δὲ εἰδοποιήθη ὁ ἐν Μπεσίστη εὐρισκόμενος Ὑπαρχηγὸς τοῦ Σώματος Βρόντα (ἤδη ἐν ἀποστρατεῖᾳ Συνταγματάρχου) καὶ φονεύοντες ἱερεῖς καὶ διδασκάλους, μουχτιάρους, προκρίτους καὶ πάντας τοὺς ἀντιδρώντας εἰς τὰ καταχθόνια σχέδια των καὶ ἐμμένοντας εἰς τὰ πάτρια καὶ ταῦτα πάντα διέπραττον τὰ αἰμοβόρα θηρία πρὸς ἐξαφάνισιν καὶ ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐρριπτον κληρὸν καὶ εἰς ὃν ἐπίπετε νὰ φονεύσῃ τὸν ἀντιδρώντα ἔπρεπεν ἀμέσως νὰ τὸν φονεύσῃ πάση θυσίᾳ εἰς τὸν δὲ δὲν τὸν ἐφόνευσεν ἐφονεῦτο ὁ ἀπειθήσας πρὸς παραδειγματισμόν. Δὲν παρήρηχοτο ἡμέρα χωρὶς νὰ φονευθῇ Ἑλληνας καὶ μάλιστα κατὰ τὸν μαρτυρικότερον τρόπον. Πολλοὺς ἐσοῦβλιζαν καὶ οὕτω παρῆδιον τὸ πνεῦμα ὡς π. χ. τὸν Παπὰ Πέτρον ἐξ Ἐξισοῦ Φλωρίνης τὸν ἔψησαν εἰς τὸν φούρνον. Τὸ κακὸν εἶχεν ὑπερχεῖλον, οὐδεμίαν οὐδαμόθεν ἐλπὶς.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΑΘ. Π. ΙΑΤΡΟΥ

ματάρχης Φ. Πηχεὼν) ἵνα ἀρυσθῇ ὅσας δυνηθῆ πληροφορίας περὶ τῶν κινήσεων τῆς Βουλγαρικῆς συμμορίας καὶ ἔλθῃ πρὸς συνάντησιν ἡμῶν.

17 Ἰουλίου 1907

Τὴν 9ην ὥραν ἀφίκετο ὁ Ὑπαρχηγὸς Λαύρας. Ἀπεφασίσαμεν ἵνα τὸ ἐσπέρας κατέλθωμεν εἰς τὸ χωρίον Σελομανάστηρο καὶ ἐκεῖθεν νὰ κανονισωμεν τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν ἡμῶν. Τὴν 13ην ὥρας τμήμα Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἤλθεν εἰς τὰ Καλύβια Πασαγεώργου καὶ κατέλαβε τὰ ὑπερθεν ἡμῶν ὑψώματα. Ἦναγκάσθημεν ἔνεκα τούτου νὰ ἀποσυρθῶμεν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ δάσους παρακολουθούντες τὰς κινήσεις τοῦ Στρατοῦ, ὅστις περὶ τὴν 18ην ὥραν ἀπεσύρθη μὲ κατεύθυνσιν πρὸς Βιτόλιστα. Ἐκρίθη σκόπιμον πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης ἐνέδρας τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ν' ἀναβῶμεν τῆς εἰς Σελομανάστηρον κάθοδόν μας διὰ τὴν ἐπομένην.

18 Ἰουλίου 1907

Διημερεύσαμεν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει. Τὴν 18ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ τὴν 4ην ὥραν τῆς 19ης Ἰουλίου ἀφικόμεθα εἰς τὸ Σελομανάστηρον.

19 Ἰουλίου 1907

Διημερεύσαμεν ἐνταῦθα, χωρὶς νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀρυσθῶμεν πληροφορίαν τινὰ περὶ τῆς Βουλγαρικῆς συμμορίας. Τούτου ἔνεκα ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιτεθῶμεν κατὰ τοῦ Βουλγαρικοῦ χωρίου Βελέρτσανη.

Τὴν 24ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ τὰ τρία Σώματα ἠνωμένα (Γκούρα Βρόντα καὶ Κασιόγαρη) καὶ περὶ τὴν 3ην ὥραν τῆς 20 Ἰουλίου ἀφικόμεθα εἰς τὴν παρὰ τὸ Ζιόβιον θέσιν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐριγῶνος Ποταμοῦ (Γοέρονα) εἰς ἀπόστασιν 10 περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς Βελέρτσανης.

20 Ἰουλίου 1907

Ἐνῶ διημερεύομεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, ἐτοιμοὶ κατὰ πάντα ἐπιτεθῶμεν ὅσως κατὰ τὴν ἐπερχομένην νύκτα κατὰ τῆς Βελέρτσανης περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐληφθήσαν ἐπιστολαὶ τοῦ κέντρου Μοναστηρίου ἀπευθυνόμεναι καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς ἀρχηγούς, δι' ὧν διατάσσοτο ἡ ἀνασπασθῆ πάσης ἐνεργείας, καθόσον ἐπέκειτο γενικῆ καὶ αὐστηρᾶ καταδίωξις ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ, καὶ λήψις μέτρων προφυλακτικῶν, ἵνα μὴ συγκρουσθῶμεν μετ' αὐτοῦ.

Κατόπιν τούτου ἀναβαλόντες δι' εὐθετώτερον χρόνον τὴν κατὰ τῆς Βελέρτσανης ἐπιχείρησιν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν τὴν 19ην ὥραν τραπέντες εἰς τὰ περὶ τὰ Καλύβια Πασαγεώργου λεμέτριά ἐνθα ἀφικόμεθα τὴν πρωΐαν τῆς 21ης Ἰουλίου καταλαβόντες θέσιν δυναμένην νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλὴς καὶ ἀνεμόμενον ἐκεῖ ἵνα ἐκ τῶν κινήσεων τοῦ Στρατοῦ κανονισωμεν τὴν περαιτέρω πορείαν ἡμῶν.

21-23 Ιουλίου 1907

Διημερεύσαμεν εν τῇ αὐτῇ θέσει.

24 Ιουλίου 1907

Διημερεύσαμεν εν τῇ θέσει ταύτῃ ἔνθα ἀφίκετο και ἠνώθη μεθ' ἡμῶν και ὁ ἀρχηγὸς Καρατζόβας Χρ. Καραπάνος μετὰ τοῦ Σώματος του.

Τὴν 8ην ὥραν τὰ καραούλια ἐπληροφόρησαν ἡμᾶς ὅτι Τουρκικὸς Στρατὸς ἀνεφάνη εἰς τὴν ὑπερθεν ἡμῶν και πρὸς τὰ Καλύβια Πασαγεώργου κορυφογραμμῆν.

Παρακολουθοῦμεν τὰς κινήσεις τοῦ Στρατοῦ, ὅστις μετὰ μίαν ὥραν ἐξηφανίσθη χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ ἡμᾶς.

Τὴν 14ην ὥραν ὁ Στρατὸς ἐνεφανίσθη και πάλιν καταλαβῶν ἅπαντα τὰ ὑπερθεν ἡμῶν ὑψώματα. Ἰδιῶται ἀγγελιοφόροι ἀποσταλέντες πρὸς παρακολούθησιν τῶν κινήσεων του μᾶς ἐπληροφόρησαν ὅτι τμήματα Στρατοῦ κατέχουσι τὰ περίεξ ἡμῶν ὑψώματα. Εὐρισκόμεθα σχεδὸν ἐν πολιορκίᾳ και πρὸς στιγμήν ὑποπευθῆμεν κατὰ δόξιν τινα. Ἐνεκα τούτου ἀπεφασίσσαμεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ κρησφύγητον τοῦτο και τὴν 19ην ὥραν ἀνεχώρησαμεν ἐντεῦθεν ἀφικόμενοι μετὰ πορείαν μιᾶς ὥρας εἰς τινα θέσιν, καλουμένην «Λημέρι τοῦ Κλεφτοβαγγέλη», ἔνθα και διενυκτερεύσαμεν μὴ δυνάμενοι νὰ προχωρήσωμεν πλέον ἔνεκα τοῦ πυκνοῦ τοῦ δάσους.

25 Ιουλίου 1907

Διημερεύσαμεν εν τῇ αὐτῇ θέσει. Τμήματα Τουρκικοῦ Στρατοῦ περιεφέροντο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὰ περίεξ ὑψώματα ἐρευνῶντα ἵνα ἀνακαλύψωσιν ἡμᾶς. Περὶ τὴν ἑσπέραν ἕτερον τμήμα Στρατοῦ δυνάμεως 80 περίπου ὄνδρων ἐθεάθη διευθυνόμενον πρὸς τὰ Καλύβια Πασαγεώργου, ὅπου και διενυκτέρευσε, τῶν λοιπῶν τμημάτων Στρατοῦ κατελθόντων πρὸς τὰ χωρία τοῦ Μοσιχόβου. Ταῦτοχρόνως ἐπληροφόρηθημεν ὅτι τμήματα Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἐκ Μοναστηρίου, Περαλέπης, Φλωρίνης και Ἐδέσσης κατεῖχον ἅπαντα τὰ χωρία τῆς δικαιοδοσίας ἡμῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐνήργησαν ἐρεῦνας χωρὶς ν' ἀνακαλύψωσιν τι.

26 Ιουλίου 1907

Διημερεύσαμεν εν τῇ αὐτῇ θέσει. Τὸ εἰς τὰ Καλύβια Πασαγεώργου διενυκτερεύσαν τμήμα Στρατοῦ κατήλθεν εἰς Γραδέσιτσαν.

27 Ιουλίου 1907

Διημερεύσαμεν εν τῇ αὐτῇ θέσει. Περὶ τὴν 12ην ὥραν τὰ καραούλια μᾶς ἐπληροφόρησαν ὅτι τμήμα Στρατοῦ δυνάμεως 300 ἀνδρῶν προερχόμενον ἐκ Γραδέσιτσης διηθύνετο πρὸς τὰ Καλύβια Πασαγεώργου. Τὴν ἑσπέραν ἐπληροφόρηθημεν ὅτι τὸ τμήμα τοῦτο ἐπρόκειτο νὰ διενυκτερεύσῃ ἐκεῖ. Διενυκτερεύσαμεν εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ἵνα τὴν ἐπομένην παρακολουθήσαμεν ἐκεῖθεν τὰς κινήσεις

τοῦ Στρατοῦ και ἀναλόγως τούτων κανονίσωμεν και τὴν ἰδικήν μας πορείαν.

28 Ιουλίου 1907

Τὴν 6ην ὥραν τὰ καραούλια μᾶς ἐδοποίησαν ὅτι ὁ Στρατὸς κατελάμβανε τὰ ἀπέναντι ἡμῶν ὑψώματα, τρία δὲ τμήματα αὐτοῦ ἐκ τριῶν διαφόρων σημείων ἤρχοντο και περιεπόλων τὸ κάτωθεν ἡμῶν δάσος διευθυνόμενα πρὸς τὴν θέσιν ἡμῶν. Κατόπιν τούτου ἀπεφασίσσαμεν διὰ μέσου πυκνοῦ δάσους ν' ἀποσυρθῶμεν πρὸς τὰ Καλύβια Κωτούλα. Ἐνῶ κατηγομεθα διὰ μέσου χαράδρας τινὸς παρετηρήσαμεν εἰς τὰ ὑπεράνω ἡμῶν ὑψώματα Τούρκους Στρατιώτας, περιφερομένους. Ὑποπευθέντες ὅτι μᾶς ἀντιλήφθησαν και ὅτι ἡ ἐξοδος τῆς στενωποῦ θὰ ἦτο κατελημμένη ἀνεκόψαμεν τὴν πορείαν, κατελάβαμεν ὑψώματι ἀπέναντι τῶν ὑψωμάτων, εἰς ἃ ἀντιλήφθημεν περιφερομένους τοὺς Στρατιώτας, ἵνα ἐκεῖθεν ἀμυνθῶμεν κατὰ πάσης ἐπιθέσεως.

Ἀπὸ τοῦ ὑψώματος τούτου ἐπεσκοπήσαμεν τὰ περίεξ και βεβαιωθέντες ὅτι οὐδεμία κίνησις Στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων παρετηρεῖτο πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ δάσους τοῦ Μπαχόβου, ἀπεφασίσσαμεν νὰ διευθυνθῶμεν πρὸς αὐτό, τοῦθ' ὅπερ και ἐγένετο διενυκτερεύσαντες εἰς τινα ἐντὸς αὐτοῦ θέσιν.

29 Ιουλίου 1907

Ἀμα τῇ ἡμέρᾳ ἐξεκινήσαμεν ἐκεῖθεν και μετ' ὀλίγον ἀφικόμεθα εἰς τινα θέσιν «Λημέρι τοῦ Καλογήρου» καλουμένην.

30 Ιουλίου 1907

Διημερεύσαμεν εἰς αὐτὸ τὸ λημέρι ὅπερ ἐθεωρήθη ἀσφαλέςτερον παντὸς ἄλλου, τὸ μὲν διότι δύσκολος καθίστατο ἡ ἀνακάλυψις ἡμῶν ὑπὸ τῶν Στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων, τὸ δὲ διότι και ἂν τυχόν ἤθελον ταῦτα ἀνακαλύψῃ ἡμᾶς, ἠδυνάμεθα και ν' ἀμυνθῶμεν ἀποτελεσματικῶς και εὐκόλως νὰ διαφύγωμεν ἐν ἀνάγκῃ.

Καθ' ἑκάστην οἱ σκοποὶ παρετήρουν τμήματα Στρατοῦ περιπολοῦντα περίεξ τοῦ κρησφυγέτου ἡμῶν, εὐτυχῶς ὅμως κατέστη ἀδύνατον ν' ἀνακαλύψωσι τοῦτο. Σημειώτεον ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας λόγῳ τῆς πανταχοῦ σχεδὸν παρουσίας Στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων καθίστατο δυσκολώτατος ὁ εἰς τροφὰς ἐφοδιασμὸς ἡμῶν και ἔνεκα τούτου ὑπεφάρμαμεν πολὺν ἐκ τῆς πείνης. Πεντήκοντα δράμα ἄρτον ἡμερησίως και ὀλίγας ἐλαίας ἢ ὀλίγους τυροὺς ἐθεωρεῖτο τοσοῦτο ἀφθονος και ὑπῆρξαν ἡμέραι, καθ' ἃς δὲν ἐδοκιμάσαμεν τὴν γεῦσιν τοῦ ἄρτου. Τὴν 6ην Αὐγούστου εἰδοποιηθέντες ὅτι ἡ καταδιώξις ἔληξε ἀποσυρθέντες εἰς τὰς ἐσθρας τῶν Στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων ἀνεχώρησαμεν ἐντεῦθεν και πρὸς τὴν 19ην ὥραν ἀφικόμεθα εἰς τὰ καλύβια Πασαγεώργου, ἔνθα και διενυκτερεύσαμεν.

7 Αὐγούστου 1907

Διημερεύσαμεν ἐνταῦθα. Τὴν 18ην ὥραν ἀνεχώρησαμεν ἐντεῦθεν και τὴν 21ην ἀφικόμεθα εἰς τὴν θέσιν Σπηλιᾶς Γραδεσι-

της, ἔνθα διενυκτερεύσαμεν. Ἐνταῦθα ἐλήφθη ἐπιστολὴ τοῦ Κέντρου Μαναστηρίου, δι' ἧς τὸ Σῶμα διετάσσεται νὰ κατέλθῃ εἰς τὰ χωρία τῆς δικαιοδοσίας του πρὸς τόνωσιν τοῦ ἠθικοῦ του, ὅπερ ἔκ τῆς καταδιώξεως εἶχε κάπως κλονισθῇ, και νὰ μὴ ἐνεργήσῃ οὐδεμίαν πρᾶξιν κατὰ τῶν Βουλγάρων, μέχρι νεωτέρας διαταγῆς. Τὸ κέντρον Μοναστηρίου διετάσσει τοῦτο κατόπιν ἀνωτέρας διαταγῆς.

8 Αὐγούστου 1907

Διημερεύσαμεν ἐνταῦθα. Τὴν 19ην ὥραν ἀνεχώρησαμεν ἐντεῦθεν και τὴν 22αν ἐφθάσαμεν εἰς τινα θέσιν πλησίον τοῦ χωρίου Βονδιμέρστη, ἔνθα και διενυκτερεύσαμεν.

9-31 Αὐγούστου 1907

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω ὁδηγίας τὸ Σῶμα περιεφέρετο ἡσύχως ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον τῆς δικαιοδοσίας του ἐνθαροῦνον τοὺς κατοίκους και τόνων τὸ Ἐθνικὸν αἶσθημα αὐτῶν. Ἀφοῦ οὕτω περιήλθον ἐπὶ ἅπαντα τὰ χωρία μετέβημεν εἰς τὰς περὶ τὰ Καλύβια Σαλτουγιάννη και Φαρμάκη θέσεις, ἵνα ἐπανάλαβωμεν τὰς ἐνεκα τῆς καταδιώξεως διακοπέσας διαπραγματεύσεις περὶ παραδόσεως τοῦ Τάντσε ἐκ Σόβιτς και ἕκ Πιπαδιάς. Τὸν παρελθόντα μῆνα ὁ ἀρχηγὸς εἶχε πέμψῃ ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων Τσεγάνη, Σόβιτς Ζιβόνας και Κορνισόβου, δι' ὧν ἐκάλεε αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ Πάτρια. Καὶ περὶ μὲν Τσεγανῆς ἀρμοδίως εἶχονεν πληροφορηθῇ ὅτι θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὰ Πάτρια, ἄμα ὡς ἐξέλιπεν αἰτομόν τι, ὅπερ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐξήσκει ἐπὶ τῶν κατοίκων.

Περὶ τούτου ὁ ἀρχηγὸς ἐπεφυλάχθη νὰ ἐνεργήσῃ ἐν καιρῷ ὅ,τι δεῖ. Οἱ κάτοικοι Σόβιτς ἄμα τῇ λήψει τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀρχηγοῦ μετέβησαν εἰς Φλώριναν και ὑπέβαλον ἀρμοδίως τὴν περὶ ἐπανόδου εἰς τὰ Πάτρια ἀναφορὰν τῶν, ὡς μᾶς ἐπληροφόρησε τὸ Κέντρον Φλωρίνης δι' ἐπιστολῆς, χρονολογημένης ἀτὸ 11ης Ἰουλίου, ἀποσταλείσης δὲ ἡμῖν ὑπὸ τῶν κατοίκων ἤδη ὅτε ἐπλησιάσαμεν πρὸς τὸ Σόβιτς.

Πρὸς τὰ χωρία Πιπαδιά, Σήτινα, Κορνισόβον και Τσεγάνη τὸ σῶμα δὲν ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ ἔνεκα τῆς πηρουσίας Στρατοῦ εἰς Τσεγάνη Κιλύβια Φαρμάκη, Σήτιναν και Βοστάριανην. Τὴν 30 Αὐγούστου ὁ ἀρχηγὸς Βρόντας μετὰ τοῦ Σώματος του ἀνεχώρησε διὰ τὸ ἔσω-τερικόν. Ἐνεκα τούτου τὰ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του χωρία ὑπήλθον και ταῦτα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Γκούδα.

Ἀπὸ τῆς 25-31 Αὐγούστου δώδεκα ἐκ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Σώματος, ἐν οἷς και ὁ ὀπλαρχηγὸς Καταδοῦρος Θωμάς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ κενὰ ὅμως ταῦτα συνεπληρώθησαν δι' ἀνδρῶν παραιμένων ἐκ τοῦ Σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Βρόντα, ἀπετελεῖτο δὲ τὸ σῶμα τὴν 31ην Αὐγούστου 1907 ἐκ 40 ἀνδρῶν.

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΙ ΚΑΙ ΑΙ ΞΕΝΑΙ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΙ

Ἐκ τῆς «ἐλευθερίας» Λαρίσης

Συχνάκις δυστυχῶς μᾶς ἐδόθη ἡ ἀφορμὴ νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ἡ ὑπόστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους δὲν εἶναι στερεῶς ἐξηραλιωμένη, ἡ δὲ ἀδιαφορία τῶν ἐκαστοτέ Κυβερνώντων εἰς μέγαν βαθμὸν ἀνεπτυγμένη. Μὴ θέλοντες νὰ ἴδουν τὴν πραγματικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρίσκεται τὸ Ἔθνος μας ἀπὸ ἀπόψεως ἀσφαλείας και τὸν ὀσσεως τοῦ ἔθνικοῦ μας γοήτρου ἀσπῆνον αὐτὸ διὰ τῆς ἐγκληματικῆς τῶν ἀνοχῆς ἔρμαιον εἰς τὰς προσπαθείας και βλέψεις τῶσων και τῶσων ἀνορχικῶν και παντὸς εἶδους κατασκόπων, ἐργαζομένων διὰ λογαριασμὸν ξένων πρὸς τὴν Ἑλλάδα συμφερόντων.

Ἐναντίον ὅλης αὐτῆς τῆς κινήσεως οἱ ἐν Ἑλλάδι Μακεδονομάχοι περισσότερον παντὸς ἄλλου ἠγωνίσθησαν και περισσότερον αὐτοὶ προσεπάθησαν νὰ ἀποκαλύψουν τοὺς καταστροφεῖς αὐτοὺς τοῦ ἔθνους μας.

Κατωτέρω παραθέτομεν προκλήσεις τῶν Μακεδονομάχων περιφερείας Τυρνάβου, κυκλοφορήσασαν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν:

Ἐθνικὴ Ὁργάνωσις «Παῦλος Μελάς».—Παράρτημα Τυρνάβου (Θεσσαλίας).

Ἑλληνικὴ Λαὲ

Ἀπὸ τοῦ 1903 και ἐντεῦθεν, μέχρι τοῦ 1913, 10 ἔτη ἀκριβῶς, συνεχῶς και ἀδιαλείπτως ἀπὸ φαράγγι, σὲ φαράγγι ἀπὸ βουνὸ σέβρονὸ και ἀπὸ κατσάβραχο σὲ κατσάβραχο, ἐξήσασμεν, ἀνεπνεύσαμεν, ἐμοχθήσαμε, ἐγέμισαν τὰ ἄνδρα σώματά μας μετὰ πληθῶς τραυμάτων και ἐστάθημεν πολεμοῦντες μετὰ τὸ ὄπλο σὸ χεῖρι, πότε νησιτικοὶ και πότε διψασμένοι, μὴ κίνδυνον τῆς ζωῆς μας σὲ κάθε στιγμή, ἐπολεμούσαμε πότε κατὰ τῶν κομιτατζήδων Βουλγάρων και πότε κατὰ τοῦ στρατοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς Τουρκίας, διὰ μίαν και μόνον ὑπόθεσιν, τὴν Μακεδονίαν.

Κατὰ τὰ παρελθόντα ἐκεῖνα ἔτη ὅταν ὅλη ἡ ὑπόθεσις τῆς Μακεδονίας περιωρίζετο εἰς ἀκαρπὸν φιλολογίαν, ἐγκατελείψαμεν τὰ πάντα και εὐρέθημεν μίαν προῖταν εἰς τὴν Μακεδονίαν, διὰ νὰ διακρούσωμεν τὴν ἑλληνικότητά της μετὰ τὰ ὄπλα μας σὸ χεῖρι και μετὰ τὴν θυσίαν τῆς ζωῆς μας, ὅπου ἐπετύχασμεν κολὰ ὡς πραγματικοὶ πρόδρομοι τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Μακεδονίας.

Ἑλληνικὴ Λαὲ,

Ἐπὶ ὀλόκληρα δέκα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1912—1922, ὅλοι μας ἐπολεμήσαμεν, ὅλοι μας ἐθυσιαστήσαμεν, ὅλοι μας ἀφήσαμε φονεμένους ἀδελφούς και συγγενεῖς, ἀφήσαμε τὰ σώματά μας εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, γὰρ τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα μας, γὰρ μιὰ πατριωτικὴν ἰδεολογίαν.

Ἐπειτα ἀπὸ τῶσους ἡρωϊκοὺς και ἐνδόξους ἀγῶνας, στοὺς ὁποίους, ὅλοι μας

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΜΠΑΚΑΡΗΣ

ἐκ Καστορίας δράσας ὡς ὀπλίτης κατὰ τὸν ἀγῶνα. Ἐλαβε μέρος εἰς διαφόρους μάχας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ Βάρδα.

ἐπολεμήσαμεν και ὑπέστημεν τόσας θυσίας και μετὰ τὸ αἷμά μας ἐξυμώσαμε τὸ χῶμα τοῦ πατοῦμε σήμερα ἐλευθερο, σήμερα ὁ ἔχθρος μας, αἱ ξένοι προπαγάνδαι, ἰδίως ἡκομμουνιστικῆς, Σλαβικῆς και βουλγαρικῆς, αἱ ὁποῖαι ὀργιάζουν εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τυφλά ὄργανα τῆς Μόσχας και ἀδρὰ πληρωμένοι πράκτορες τῆς Σοβιετικῆς Πρεσβείας ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ ἐργάτου, περιφέρονται ἐλεύθεροι, δημιουργοῦντες ταραχὰς καθημερινῶς εἰς τὸν φιλήσυχον Ἑλληνικὸν Λαόν.

Ἑλληνικὴ Λαὲ

Σοὺ εἶναι βέβαια γνωστὸν ὅτι οἱ χειρότεροι ἐχθροὶ μας εἶναι αἱ ξένοι μας προπαγάνδαι, ἀλλὰ ἡ πλέον ἐπίβουλος και καταστρεφτικὴ εἶναι ἡ Κομμουνιστικῆς, ἡ ὁποῖα ἐπιδιώκει τὴν διάλυσιν τῆς οἰκογενείας, τῆς θρησκείας και γενικῶς κάθε εὐγενικοῦ αἰσθήματος. Οἱ ξένοι λοιπὸν αὐτοὶ ἐχθροὶ μας ὀργιάζουν ἐλευθερῶς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔδαφος.

Ἑλληνικὴ Λαὲ

Μὴ λησμονῆς τοὺς ἀδελφούς μας οἱ ὁποῖοι ἐφονεύθησαν γὰρ τὴν πατρίδα γὰρ τὴν οἰκογένειαν, γὰρ τὴν τιμὴν, γὰρ τὴν

θρησκείαν μας. Ὅς αἰσθανθῶμεν τὸν κίνδυνον τοῦ περικλείου αἱ διαλυτικαὶ αὐταὶ προπαγάνδαι και ἄς ἀγωνισθῶμεν ὅλοι μας ἕνα νέον ἐντατικὸν ἀγῶνα κατ' αὐτῶν μετὰ τὰ μέσα ποῦ μᾶς ἐπιτρέπει ἡ Πολιτεία γὰρ νὰ καταξωμεν κάθε ἀντεθνικὸν στοιχείον και νὰ περιφρουρήσωμεν τὴν Ἐθνικὴν μας ἀκεραιότητα.

Οἱ Μακεδονομάχοι περιφερείας Τυρνάβου

Κανεὶς βέβαια δὲν θὰ θελήσῃ νὰ παραγνωρίσῃ τὰ κακὰ ποῦ εἰμπορεῖ νὰ ἐπιφέρουν αἱ διαλυτικαὶ αὐταὶ ἐνέργειαι ἐξέναν πρὸς τὴν ἡμετέραν μας στοιχείον, οὔτε νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν πραγματικότητα τῆς ἀφορητοῦ, εἰς τὴν ἔθνικὴν μας συνείδησιν, καταπτώσεως ἧτις ἐμφανίζεται μετὰ τὴν ἀνενόχητον δρασίν τῶν στοιχείων αὐτῶν.

Καὶ ἔχομεν νὰ φέρωμεν ὡς παρδείγματα και ἄλλην ξένην προπαγάνδα, ἧτις ὀργιάζει μετὰ τῶν Κομποβλάχων και πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ἀκόμη, ἰδρῶσα σχολεῖα και οἰκοτροφεία—ὅπως τὸ ἐν Δαμασῶ, περιφερείας Τυρνάβου— ἔνθα γίνονται δεκτοὶ δωρεὰν μαθηταὶ μουόμε-

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΤΑΛΗ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΜΑΡΤΥΡΙΚΟΝ ΚΡΟΥΣΟΒΟΝ (ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ)

Η καταστροφή αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν Βουλγαρικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1905.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Καὶ οὕτως ἐν διαστήματι 7 μηνῶν εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Μοναστηρίου, ἣ ὅποια ἐγένετο ἀπὸ τοῦς περιόικους Βουλγαροφώνους, καὶ ἐπομένως καθιερωμένη γλῶσσα ἀνέκαθεν ἦτο ἡ Βουλγαρικὴ καὶ μόνον ἤκουε τις τότε πρὸς μεγίστην ἐκπληξιν ἄλλὰ καὶ πρὸς καύχημα τοῦ ἰδεώδους Ἑλληνικοῦ κομμάτου, νὰ συναλλάσσονται οἱ ἀγοραῖοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τῆς ὅποιας μετρημένας λέξεις ἐγνώριζον, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ὑπερέβαινε καὶ τὰ ὅρια τοῦ θαυμασμοῦ.

Ἡ θαυμασία αὕτη ὀργάνωσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἀμύνης ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸν ἰδεώδη πατριωτισμὸν ἐν γένει τῶν κατοίκων τοῦ Μοναστηρίου. Εἶχον ἰδρῶσαι οὗτοι καὶ δικαστήριον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τοῦς μᾶλλον εὐσυνειδήτους ἀνδρας. Ἔργον αὐτοῦ ἦτο νὰ παρακολουθῇ ἐκ τοῦ πληθίου καὶ μεθοδικῶς τὰς διαθέσεις καὶ ἐν γένει πᾶσαν κίνησιν τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. Καὶ ἐν ἡ περιπτώσει συναλαμβάνετο τις ἀπειθῶν εἰς τὰς ῥητὰς διαταγὰς τοῦ Κέντρου, ἐπὶ παραδείγματι ἐὰν τις τῶν Ἑλλήνων ἤρνετο νὰ πληρώνη ἀκριβῶς καὶ ἐν καιρῷ τὴν μνητείαν χρηματικὴν συνδρομὴν (καθότι ἄπαντες ἀναλόγως τῆς ὕλικῆς καταστάσεως ἐπλήρωνον τὸν ἱερὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα) ἢ νὰ συναλλάσσεται μὲ τοὺς Βουλγάρους, ἀμέσως, ἐδικάζετο καὶ ἀναλόγως τοῦ πταίσματος ἐπεβάλλετο ἡ δέουσα τιμωρία ἢ ὅποια ἦτο πρόστιμον χρηματικόν, ἔυλοκόπημα ἄγριον, ἢ καὶ θάνατος. ἐν ἐπαναλήψει τοῦ πταίσματος. Ἡ διαδικασία ἦτο σύντομος καὶ ἡ τιμωρία ὑπὸ τοῦ ἐκτελεστικοῦ τμήματος ἐπεβάλλετο αὐθαιρέτως καὶ ἀποτελεσματικῶς. Ἡ τοιαύτη αὐστηρὰ καὶ ταχεῖα δρᾶσις τῶν δικαστηρίων ἔκαμε καὶ τοὺς μᾶλλον ἀδιαφόρους, ὡς καὶ τοὺς ἐκφραζομένους μετὰ περιφρονήσεως περὶ τῆς ἐθνικῆς ὀργανώσεως νὰ συμμορφωνοῦνται μὲ τὰ κελύσματα τοῦ Κέντρου κατόπιν νὰ ἐκφράζονται μετὰ θαυμασμοῦ περὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ καὶ ἐν γένει νὰ γίνουσι καὶ αὐτοὶ φανατικώτεροι τῶν ἄλλων. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον καιρίως ἐπλήξε καὶ οἰκονομικῶς καὶ ἐφερῶν εἰς ἀμχανίαν τὸς Βουλγα-

νοὶ εἰς τὰς ὑποῦλους σκοποὺς τῶν προπανανδριῶν των.

Ἀλλὰ τὸ Κράτος ἀδυνατεῖ δυστυχῶς νὰ λάβῃ ἐπίσημα μέτρα ἐναντίον των, δευτερογενῶν ἐκ τῶν διατάξεων περὶ προστασίας τῶν μειονοτήτων καὶ φοβούμενον ἀντίποινα κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

ΔΗΜ. ΒΑΦΕΙΔΗΣ

Πρόεδρος Μακεδονομάχων περιφερείας Τυρνάβου.

ρου ἦτο ἡ μὴ συναλλαγή τῶν Ἑλλήνων μετ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πλοῦτος εὐρίσκειτο εἰς Ἑλληνικὰς γείρας, ἡ μὲν Βουλγαρικὴ Κοινότης περιῆλθεν εἰς μαρσαμόν, τοῦναντίον δὲ ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης ἤρχισε νὰ δεικνύη σημεῖα μεγαλυτέρας οἰκονομικῆς εὐρωστίας λόγῳ τῆς ἀναμεταξὺ των συναλλαγῆς. Ἡ δρᾶσις τοῦ θαυμασμοῦ τούτου Ἑλληνικοῦ ἐν Μοναστηρίῳ Κέντρου δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μοναστηρίου. Τοῦναντίον ἀφοῦ διερρῦθη τὴν ἐνεργείαν του ἐν τῷ τῆς πόλεως, ἔστρεψε μετὰ πρωτοφανοῦς σθένους τὰ βλέμματα καὶ ἐξῶ εἰς ὄλην σχεδὸν τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν. Ἐκεῖθεν διηυθύνοντο τὰ πάντα. Εἰς τὸ θαυμαστόν τοῦτο Κέντρον, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὰ ἰδανικὰ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν τῆς Μακεδονίας δύναται ἀσφαλῶς νὰ παραβληθῇ μὲ τὸν ἐνθῶν ἐκείνου οἶστρον, ὅστις ἐκίνησε τοὺς ἡμιθέους ἡρώας τοῦ 21, ὀφείλεται ὁ ὡς ἐκ θαύματος ἐξελληνισμὸς τῆς Μακεδονίας καὶ ἡ ἀναζωπύρησις τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος ὁλοκλήρου τῆς Μακεδονίας ἐχρησίμευσεν ὡς ὁ φάρος, ὅστις ἐφώτισε τὸν δρόμον τῆς τελευταίας ἐθνικῆς παλιγγενεσίας. Εἰς δὲ τὸ Κρούσοβον, τὸ ἔτερον οὕτως, εἰπεῖν, τελευταίου προπύργιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τὴν μοιραίαν καταστροφὴν του ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ ἐν Μοναστηρίῳ Κέντρου, συνετελεστοῦν ἀλλήσπουδαία ἐθνικὴ ἐργασία. Ὁ ἐμπρησμός αὐτοῦ ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐθνικῆς ὀμοσφείας. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἐπιστήμου Ἑλληνικοῦ Κράτους διενεργήθησαν σπουδαῖοι ἔρανοι καὶ δὴ ἐν Ἀμερικῇ. Συνελέγησαν μεγάλα χρηματικὰ ποτῆ, τὰ ὅποια διενεμήθησαν εἰς τοὺς πικθόντας, οἵτινες ἀμέσως προέβησαν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν καταστραφειῶν οἰκιῶν των καὶ ἐν ῥοπή ὀφθαλμοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἐπικράτει ἡ θλίψις καὶ ἡ τελεία ἀπόγνωσις ἐπανήλθεν ἡ σχετικὴ εὐθυμεία, ἀνεφάνη ἡ ζωὴ καὶ ἀμέσως ἀνεπήδησεν ἡ ἐθνικὴ ὀργανωσις καὶ ἡ δρᾶσις ἐν ὄλη αὐτῇ τῇ ζωηρότητι πρὸς ἀντεκδίκησιν τῶν ὅσα ὑπὸ τοῦ Βουλγαρικοῦ Κομητάτου ὑπέστησαν. Ἀμέσως προσκαλεῖται εἰς Μοναστήριον ὁ διδάσκαλος Ν. Βετζάλης, εἰς ὃν ἀνατίθεται ἡ ἰδρυσις Κέντρου ἐθνικοῦ ἐν Κρούσοβῳ, μέλλοντος νὰ δράσῃ ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τοῦ ἐν Μοναστηρίῳ τοιοῦτου. Οὕτω συνέστη τὸ Κέντρον ἀποτελεσθὲν ἐκ τοῦ ἱατροῦ Νικολ. Κριάστα Προέδρου, Παπακωνσταντίνου Οἰκονόμου Ταμίου, Νικολ. Βατάλη γραμματέως καὶ Γεωργίου Ζωγράφου διδασκάλου βοηθοῦ γραμματέως.

Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μοναστηρίου ὀρίσθησαν ἐκτελεστικὰ τμήματα ἔχοντα ὑπὸ τὰς διαταγὰς των νέους γενναίους καὶ ἀφοσιωμένους εἰς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν. Οἱ ὅποιοι ἐπερορτίζοντο ὑπὸ τοῦ Κέντρου

νὰ ἐκτελῶσιν ἐπακριβῶς τὰς ἐκάστοτε διαταγὰς. Οὗτοι, ὡς καὶ εἰς Μοναστήριον, διὰ μυστικῶν κινήσεων ἀπηγόρευσαν ἐπὶ ποινῇ σκληρᾶς τιμωρίας εἰς τοὺς Ἑλληνας πᾶσαν συναλλαγὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων, παρεκολούθησαν τοὺς ὑπόπτους, εἰσέπραττον ὀρισμένοι ἐξ αὐτῶν μνησίαιας συνδρομὰς παρὰ τῶν εὐπορούντων Ἑλλήνων πρὸς ἐπιτυχῆ συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐν τέλει πρὸς τρομοκράτησιν τοῦ Βουλγαρικοῦ στοιχείου προέβαινον εἰς φόνους ἐκείνων, τοὺς ὁποίους τὸ Κέντρον ἐθεώρει ὡς λίαν ἐπικινδύνους διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν. Ἄλλ' οἱ φόνοι, οἵτινες ἐγίνοντο τὴν ἡμέραν ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ ἐγίνοντο πολλάκις πρὸς ἀντεκδίκησιν φόνων τῶν ἡμετέρων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Τὸ ἐν Κρούσοβῳ ἐκτελεστικὸν τμήμα διηυθύνον ὁ ἐκ τῶν προκρίτων νεκρὸς Ἰωάννης Δ. Ἔφος, ὅστις λαμβάνει διαταγὰς καὶ ὀδηγίας παρὰ τοῦ ἐν Κρούσοβῳ Κέντρου, μετὰ τοῦ ὁποίου εὐρίσκειτο εἰς ἀμεσώτατην καὶ συχνὴν ἐπαφῆν καὶ ὀστις πλείστους ὅσας πολυτίμους ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα μὲ τὸ νὰ δαπανᾷ πολλάκις καὶ ἐκ τοῦ ἰδιοῦ κέρτου του Ταμείου ὀσάκις ἐκτακτοὶ ἀνάγκαι παρουσάζοντο.

Πρῶτῃ ἐκδήλωσις τῆς ἐθνικῆς ἐν Κρούσοβῳ ὀργανώσεως ὑπῆρξε τὸ μέχρι θανάτου ἄγριον ξυλοκόπημα τοῦ Βάντσου Κρίστε ἐπιφανοῦς μέλους τοῦ Κομητάτου, τὸ ὅποιον ἐγένετο τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1905. Τοῦτο κατέστησε σκεπτικὸς τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὁποῖοι ἐνόησαν ὅτι διοργανοῦνται ἐν Κρούσοβῳ ἀντίστασις τρομερὰ, ἀνεπτόρωσε δὲ τὸ φρόνημα τῶν ἡμετέρων.

Μετὰ ἓνα μῆνα τὸν Φεβρουάριον ἐδολοφόνθησαν οἱ Βούλγαροι κάποιον Καλέσιον Μπαχτσιβαντσῆ, ὅστις μετέβη εἰς τὴν Βουλγαρικὴν συνοικίαν ὅπως ἐπισκεφθῇ συγγενῆ τινα.

Ἡ ἄτιμος αὕτη δολοφονία γενομένη πρὸ τῆς θύρας τῆς συγγενικῆς οἰκίας ἐξήψη τὸν φυλετικὸν φανατισμὸν εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον. Στρώνονται σχέδια ἐν μυστικοῖς συμβουλίαις λαμβάνονται ἀποφάσεις τρομακτικαὶ καὶ καταρτίζεται κατάλογος προγραφῶν.

Τὸ Μέγα Σάββατον τοῦ 1905 σκοτώναται ἐν τῇ οἰκίᾳ του ὁ Βούλγαρος Νικόλας πρόεδρος τοῦ χωρίου Σιλτσα ὡς καὶ ὁ Βούλγαρος Μάρκος τοῦ χωρίου Ὀστρίλτσα, ἀμφότεροι ἐπικίνδυνοι εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ ἀριστομυροῖται τοῦ Βουλγαρικοῦ κομητάτου. Μετὰ παράδον 5 ἡμερῶν ἐπυροβολήθη ἀνεπιτυχῶς ὁ Βούλγαρος Βίλγες προεστῶς τοῦ χωρίου Γκουτῆβλι, ἐφρονεύθη δὲ εἰς ἕτερον τις Βούλγαρος ἐκ τοῦ χωρίου Ντιβιάνι. Ὅλοι οὗτοι οἱ φόνοι γινόμενοι πρὸς ἐκδίκησιν ἐντὸς τῶν ἡμετέρων κατατάρχαζε τοὺς Βουλγάρους καὶ τὸ Βουλγαρικὸν κομητᾶτον ἀντὶ πάσης θυσίας προσεπάθησεν διὰ φόνων κατὰ τῶν ἡμετέρων νὰ ἀνυψώσῃ τὸ κατὰ τὴν φρόνημα τῶν Βουλγάρων. Ἐδολοφονήθη τὸν Ἰούλιον τοῦ 1905 ὁ Ἑλληνας Τίγλης Παρρήσης, ἄμεσος ἀντεκδίκησις

ΔΡΑΣΙΣ

ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΜΑΛΛΙΟΝ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ἀρχηγὸν Ἑλληνικῶν Σωμάτων κατὰ τὸ ἔτος 1905 νῦν ἀπόστρατον Ἀντιῤρην Στέφανον Δούκαν

— ΥΠΟ —

ΑΝΤΙΡΧΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΚΡΙΒΟΥ

ὑπηρετήσαντος εἰς τὸ Σῶμά του καὶ διατελέσαντος γραμματέως αὐτοῦ

(Ἐκ τῶν ἐπισήμων ἡμερολογίων καὶ τῶν σχετικῶν ἐκθέσεων τοῦ σώματος)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

21η Ἰουλίου 1905

Κατόπιν τῆς πληροφορίας ταύτης ἡ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην εἴσοδος μας εἰς Ἰλιάσσα, χωρίον ἀπέχον περὶ τὰ 5 χιλ. ἐκ τῆς θέσεως, εἰς ἣν εὐρισκόμεθα, πρὸς ἀπειλὴν τῶν Ρουμανιζόντων ἐκ τῶν Βλαχοφόνων κατοίκων καὶ ἡ κατὰ τὸν αὐτὴν νύκτα κατεπευσμένη πορεία ἡμῶν εἰς «Γκουῖ Τσάλ» (Πέτρα τοῦ Τράγου), θέσιν ἐξασφαλίζουσαν ἡμᾶς ἐν περιπτώσει συγκρούσεως μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἀνεβλήθη.

Τὴν 20,30 ὥραν εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον Ἰλιάσσα, ἀφοῦ κατελήφθησαν ὑπὸ τμημάτων ἄπαντα αἱ ἔξοδοι τοῦ χωρίου καὶ ἰδίως ἡ ἄγουσα πρὸς Κορυτσάν, ἀπέχουσαν περὶ τὰ ὀκτὼ χιλιόμε. Κληθέντες προσῆλθον ἐνώπιον τοῦ ἀρχηγοῦ οἱ Ρουμανιζόντες καὶ ὁ ἱερεὺς αὐτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπέβαλεν ἵνα τοῦ λοιποῦ ἀπέχουσι πράξων, αἵτινες παραβλάπτουσι τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα, νὰ παύσωσι ἀποστέλλοντες τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ Ρουμανικὸν σχολεῖον, νὰ μὴ δεχθοῦν Ρουμοῦνον διδάσκαλον, ὁ δὲ ἱερεὺς νὰ παύσῃ ἱερουργῶν Ρουμανιστῶν, ἀπειλήσας αὐτοὺς διὰ θανάτου, ἐὰν ἤθελον παραβῆ τὰς ἐντολάς του. Ἐπὶ πλέον εἰτοχοκολλήσαμεν πρὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐγγράφον περὶ τοῦτου προκηρῦξιν πρὸς τοὺς κατοίκους.

Ἐπειδὴ ὡς προεορρήθη παρίστατο ἀνάγκη νὰ ἀπέλθομεν τὸ ταχύτερον διὰ πορείας ἐσπευσμένης, ἵνα ἐντὸς τῆς ἰδίας νυκτὸς ἐξεέλθομεν τῆς ἐπικινδύνου ζώνης, διετάχθησαν οἱ κάτοικοι καὶ προσεκόμισαν ἐπὶ φορητὰ κτήνη, ἐφ' ὧν οἱ ἄνδρες ἐφόρτωσαν τὰς κάπας καὶ τρὸς σάκκους αὐτῶν, ἵνα οὕτω ὦσιν μᾶλλον εὐκίνητοι. Ἐξεκινήσαμεν περὶ τὴν 23ην ὥραν καὶ περὶ τὴν 4ην ὥραν τῆς 21ης Ἰουλίου ἀφικόμεθα εἰς θέσιν «Γκουῖ Τσάλ» (Πέτρα Τράγου).

Ἐδολοφονήθη ὁ ἐπικίνδυνος Βούλγαρος Νάσκος Τοπούζης ὑπὸ Ἑλληνοῦ δράστου ἐν μέσῳ ἀγορᾷ.

Οὕτω λοιπὸν συνοί φόνου ἀμφοτέρωθεν ἐγίνοντο ἐπανελεμμένως. Τὰ ἦθη ἐξηγηρώθησαν καὶ δὲν ἤκουε τις παρὰ μόνον ἐρωτήσεις ἀπευθυνόμενας ἀπὸ τοὺς μὲν πρὸς τοὺς δὲ «σκοτώθηκε κανένας σήμερον;»

Οὕτω λοιπὸν συνοί φόνου ἀμφοτέρωθεν ἐγίνοντο ἐπανελεμμένως. Τὰ ἦθη ἐξηγηρώθησαν καὶ δὲν ἤκουε τις παρὰ μόνον ἐρωτήσεις ἀπευθυνόμενας ἀπὸ τοὺς μὲν πρὸς τοὺς δὲ «σκοτώθηκε κανένας σήμερον;»

Μετὰ δάωρον ἀνάπαυσιν ἐν τῇ ἄνω θέσει συνεχίζομεν τὴν πορείαν μας βαδίζοντες καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν δι' ἀτραποῦ λίαν δυσβάτου καὶ μέσῳ πυκνωτάτου δάσους καὶ τὴν 20ην ὥραν ἀφικόμεθα εἰς τινὰ στάνην τοῦ βουνοῦ τοῦ Ντιρνόβου, ἐνθα ἀγεαυθήμεν ἐπὶ δάωρον.

Τὴν 22αν ὥραν συνεχίζομεν τὴν πορείαν μας καὶ περὶ τὴν 4ην ὥραν τῆς 22ας Ἰουλίου ἀφικόμεθα εἰς θέσιν «Λόφκα» τῆς περιφερείας Ντάρδας.

22 Ἰουλίου 1905

Διημερεύομεν ἐν τῇ ἄνω θέσει «Λόφκα».

Περὶ τὴν 15 ὥραν οἱ σκοποὶ ἀναγγέλλουν τὴν ἐμφάνισιν Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἀπέναντι τῆς θέσεως μας καὶ εἰς τὴν θέσιν Προπάσα, τῆς ὅποιας τοὺς περὶ 5 λόφους περιεπόλει καὶ ἠρεῦνα ἐπισταμένους.

Ἦτο ὁ Στρατὸς τῆς Κορυτσᾶς, ὅστις ὡς ἐορέθη, ἦτο εἰτοιμος πρὸς ἔξοδον καὶ ὅστις ὑποπτευθεὶς ἡμαθῶν τὴν πρὸς «Γκουῖ Τσάλ» διεύθυνσιν τοῦ Σώματος ἐτέθη ἐπὶ τὰ ἴχνη ἡμῶν, αἵτια αὐστηρῶς εἴχοντες προφυλάξει διεληθόντες διὰ τῶν παρὰ τὴν Ντιρνάδαν πετρωδῶν λόφων, ἔστρεψε τὰς ἐρεῦνας του ἀνατολικῶς τῆς Προπάσης διευθυνόμενος πρὸς τὸ χωρίον Μπραδοβίστα.

Τὴν 20ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν καὶ καθ' ὄλην τὴν νύκτα ἐπορευόμεθα.

23 Ἰουλίου 1905

Τὴν 10ην ὥραν ἀφικόμεθα εἰς θέσιν Στάνην τινὰ τοῦ βουνοῦ τῆς Νικόλιτσας, ἐνθα ἀνεπαύθημεν ἐπὶ δάωρον, μεθ' ὃ συνεχίσσαμεν τὴν πορείαν μας καὶ τὴν 17ην ὥραν ἀφικόμεθα εἰς θέσιν Βράγγα τῆς περιφερείας Γραμμόστης.

Οἱ κάτοικοι εἶχον ἐπιδείξει συμπεριφορὰν πατριωτικωτάτην, ἐν τούτοις ἐπειδὴ ὑπήρχε πληροφορία τις ὅτι τινὲς τούτων εὐμενῶς διέκειντο πρὸς τοὺς Ρουμοῦνους, ὁ ἀρχηγὸς ἐκρίνετο σκόπιμον νὰ εἰσέλθομεν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἵνα ἐξετάσῃ καὶ ἐξακριβώσῃ κατὰ πόσον ἡ πληροφορία αὕτη ἦτο ἀκριβής.

Τὴν 20ην ὥραν εἰσήλθομεν εἰς αὐτὸ. Οἱ κάτοικοι ἅπαντες σὺν γυναίξιν καὶ

τέκνοις ἐξῆλθον εἰς προῦπάντησιν τοῦ Σώματος.

ἘΣυγκαλέσας τοὺς Προκρίτους ὁ ἀρχηγὸς εἰς τὴν οἰκίαν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν τοῖς ὑπέμνησεν τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸν ἀγῶνα. Οὗτοι ὑπεσκέθησαν νὰ συντρέξωσι αὐτὸν μετ' αὐταπανήσεως, δηλώσαντες συνάμα ὅτι ἐθεώρουν ὡς τὴν μεγαλειτέραν τῶν ὕβρεων τὴν κυκλοφορήσασαν φήμη ὅτι Ρουμουνίζουσι καὶ ὅτι εἰσὶν ἐξ αἰσθήματος ἀφοσιωμένοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐθνικότητα.

Μνηθέντων τούτων ἐνόρκως εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ συνταχθέντος τοῦ οἰκείου πρωτοκόλλου ἀπήλθομεν ἐκφράσαντες αὐτοῖς τὰ συγχαρητήρια διὰ τὰ αἰσθηματὰ των καὶ περὶ τὴν 24ην ὥραν ἀφικόμεθα εἰς τὴν θέσιν «Λιανούρες» τῆς περιφερείας Γραμμόστης, ἐνθα διενυκτερεύσαμεν.

24—30 Ἰουλίου 1905

Μετακινούμεθα ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν χωρίων Γραμμόστης, Ζαγάρκοι, Τούχουλης τὸ μὲν ἵν' ἀναπαυθόμεν κατόπιν τῶν μακρῶν καὶ συνεχῶν πορειῶν, τὸ δὲ ἵν' ἀποφύγωμεν τὴν μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ συνάντησιν, ὅστις ἐξελεθὼν ἐκ Λειψίτης περιεπόλει μεταξὺ Ψέλτσκου, Μπουρμπουτσινοῦ καὶ Σαμαρίνης.

Τὴν νύκτα τῆς 30—31 Ἰουλίου ἐν ᾧ διενυκτερεύομεν εἰς τὴν θέσιν «Σούφλικα» τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου «Ζαγάρο» ἀφίκετο περὶ τὴν 24ην ὥραν ἀγγελιοφόρος, ὅστις ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ὅτι τὴν 17ην ὥραν εἰς Στρούγγα τοῦ Μπέη Τσοῦφη ἀνεφάνη μεγάλη δύναμις Τουρκικοῦ Στρατοῦ, ὅστις ἐβάδιζε πρὸς Γράμμωσταν, ὅπου πιθανῶς θὰ διενυκτερέσεν.

Τὸ μὲν ἔνεκα τοῦ ἐπισημοῦς τῆς θέσεώς μας, τὸ δὲ διότι ἡ ἐν αὐτῷ παρουσία μας εἶχε γίνῃ ἀντιληπτὴ ὑπὸ ποιμένων, ἐγκατελείψαμεν τὴν θέσιν ταύτην καὶ μετέβημεν εἰς «Λειβάδια» Τούχουλης.

31 Ἰουλίου 1905

Διημερεύομεν ἐν τῇ ἄνω θέσει «Λειβάδια» Τούχουλης.

Τὴν 9ην ὥραν οἱ σκοποὶ μᾶς εἰδοποιοῦσιν ὅτι τμήμα Στρατοῦ κατερχόμενον ἐκ Γραμμόστης βαδίζει πρὸς τὸ χωρίον Βερτινίκι πλησίον τοῦ κρησφυγέτου ἡμῶν.

Τὸ τμήμα τοῦτο Στρατοῦ συνταχθὲν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ χωρίον Ζαγάρο ἄγουσαν, ἀπέχον περὶ τὰ 4 χιλιόμετρα ἐκ τῆς θέσεως ἡμῶν. Φθάσαν δὲ ἐμεῖ ἐστάθμευσεν.

Ἐπειδὴ ἀφ' ἐνός μεν ἦτο πιθανὸν οἱ Τουρκαλβανοὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ζαγάρο νὰ ἀντελήφθησαν ἡμᾶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἴχομεν τὴν ἀσφαλῆ πληροφορίαν ὅτι τὸ ἐν Νιστράμ Τμήμα τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἐνισχυθὲν ἐκ Καστορίας καὶ ἀποτελοῦν οὕτω δύναμιν

200 περίπου ἀνδρῶν εἶχεν ἐξέλθῃ πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν ἀπὸ τῆς νυκτὸς τῆς 29—30 Ἰουλίου, καὶ ἐξ ἄλλου λόγῳ ἐλλείψεως εἰδήσεων περὶ τοῦ ἐκ Λειψίτης ἐξελεθόντος πρὸς καταδίωξιν τμήματος Στρατοῦ ἠχθόμεν εἰς τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα ὅτι πρόκειται περὶ συμπτώσεως τῶν τριῶν τούτων τμημάτων Στρατοῦ συμπλησιασάντων πρὸς ἀλληλα. Τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθημεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ κρησφύγετον ἡμῶν τὴν 13ην ὥραν ἀκολουθοῦντες δὲ ἀτραποὺς διὰ μέσου τῶν δασωδῶν ὑψωμάτων ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θέσιν «Λειβάδια» Σιάσια τῆς περιφερείας Λιανολοπίου, ὅπου εἶμεθα ἀσφαλέστεροι.

Ἡ πρὸς Κορυτσᾶν προέλασις σώματος ἐκτὸς τῆς ἀπειλῆς τῶν κατοίκων τῆς Ἠλιάσας ἔδωκεν ἡμῖν τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀρυσθῶμεν καὶ σπουδαιότητας πληροφορίας σχετικῶς μὲ τὰς ἐν τῇ Βορείῳ Ἠπειρῷ ἐνεργείας τοῦ Ἀλβανικοῦ Κομιτάτου.

Οὕτω ἐπληροφορήθημεν ὅτι τοῦτο ἔδρευν ἐν Βουκουρεστίῳ εἶχεν ἐντείνει τὰς προσπάθειάς του πρὸς μύσην τῶν Χριστιανῶν Ἀλβανοφόνων Ἠπειρωτῶν εἰς τὴν Ἀλβανικὴν ἰδέαν. Ἐγγράφα προγράμματα καὶ Ἀλβανικά ἄσματα ἐκυκλοφόρου μεταξὺ τῶν Ἀλβανοφόνων πληθυσμῶν οἱ δὲ Τουρκαλβανοὶ Μπένδες μεμυημένοι εἰς τὸ Ἀλβανικὸν Κομιτάτον προπαρεσκευάζον κίνημα διὰ τὴν ἐπομένην ὄνοιξιν.

Ταῦτα πάντα ὁ Ἀρχηγὸς κατέστησε γνωστὰ εἰς τοὺς διευθύνοντας τότε τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα διὰ τῆς ὑποβληθείσης ἐκθέσεως περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον 1905, μὲ τὴν γνώμην ὅτι ἔδει νὰ δοθῇ ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἀλβανικοῦ Κομιτάτου, καὶ ὅτι ἔδει τὴν ἐπομένην ἀνοιξὶν σώματα ἀντιστοικὰ νὰ σταλῶσι εἰς τὴν Ἠπειρὸν καὶ ἰδίως εἰς τὴν περιφέρειαν Κορυτσᾶς πρὸς ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἀλβανικοῦ Κομιτάτου, ὅπερ πειθανώτατα θὰ συνέπραττεν μετὰ τοῦ Ρωμουνικοῦ καὶ Βουλγαρικοῦ τοιούτου, μεθ' ὧν ἐφρόνει ὅτι τὰ συμφροντὰ του συνεταυτίζοντο.

1—3 Αὐγούστου 1905

Μετακινούμεθα ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν χωρίων Δενίτσκου, Ζαγάρ, Γραμμόστης.

Κατόπιν συνεννοήσεων μεταποσοσώπων καταλλήλων ὁ ἀρχηγὸς ἔκρινε σκόπιμον νὰ βαθίσῃ μετὰ σώματός του πρὸς Κορέστια, χωρὶά κείμενα εἰς τὴν περιφέρειαν Μπιγλίστης μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν προσπάθειαν ὅλων ἐπαναφέρειν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας μας τὰ χωρία Σμαρδέσι, Κειστενέτσι καὶ Βαμπέλι.

Πρὸ πάσης ὁμῶς ἐνεργείας ἔδει κατάλληλος ὁπαδὸς τοῦ σώματος νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς ἐν Μπιγλίστη διαμένοντας ἐκ Σμαρδεσιου προκρίτους καὶ ὡς τοιοῦτον ἀπέστειλε τὸν γράφοντα τὰς γραμμὰς ταύτας εἰς Σλίβησαν μὲ ἐπιστολὴν πρὸς Μπιγλίστην καὶ ἑτέραν πρὸς τὸ Κέντρον

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΖΑΡΚΑΔΑΣ

Κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Ἀθύτιου τῆς ἐπαρχίας Κασσιάνδρας, ὑπηρέτησεν ὡς ὑπαρχηγὸς τοῦ Σώματος τοῦ Καπετὰν Γαλιῆ, ἀπὸ τῆς 15ης Μαΐου τοῦ 1906 μέχρι τῆς 15 Ἀπριλίου τοῦ 1908, καὶ κατόπιν μέχρι 8 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπηρέτησεν ὡς ὀπλαρχηγὸς μὲ 8 ὄπλιτας.

Ἐλαβεν μέρος εἰς τὰς ἐνεργείας κατὰ τῶν λησιτεπιδρομῶν Βουλγάρων καὶ ἰδίως εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Κομιτατζιδῶν Καρατζάκιοῦ. Ἐλαβεν ἐπίσης μέρος καὶ εἰς τὴν κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐνέδραν ἐν Ἀγίῳ Ὀρει. Καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας του ἐπεδείξατο ψυχραιμίαν ἐπιτελέσας μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκον καὶ διαγωγὴν ἐξαίρετον.

Μοναστηρίου, ὁπόθεν ἐξήτειτο ἡ γνώμη τῆς τοιαύτης ἐνεργείας.

4—14 Αὐγούστου 1905

Μετακινούμεθα ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν εἰς τὰς περιφερείας τῶν χωρίων Μεροσλαβίτης Δενίσκου, Βυζένσκου καὶ τοῦ ὄρους Ἀρίνα. Τὴν 5ην Αὐγούστου 1905 ἀφίκετο ὁ ἀρχηγὸς Πέτρος Βέργας (Π. Μάνος) μετὰ 35 ἀνδρῶν καὶ καὶ ἠνώθη μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ θέσει «Τιμπούργια Καραγεώργου» τῆς περιφερείας Βυζένσκου. Τὴν 9ην Αὐγούστου 1905 ἐπανέκαμψεν ἐκ τῆς ἀποστολῆς του ὁ γράφοντας Γραμμὰς ταύτας μετὰ τὴν ἀπάντησιν τῶν ἐν Μπιγλίστη ἀρμοδίων ὅτι ἔδει νὰ μὴ κινήθωμεν πρὸς Κορέστια μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως τῶν ἐν Κορυτσᾷ καὶ Μπιγλίστη ἀρμοδίων. Τὴν 14ην Αὐγούστου ἐλήφθησαν ἐπιστολαὶ ἐκ Βιγλίτης καὶ Καστορίας, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἐκεῖ ἀρμοδίοι μᾶς ἐπληροφόρου ὅτι ἔδει τὸ ταχύτερον ν' ἀναχωρήσωμεν διὰ Κορέστια.

15 Αὐγούστου 1905

Διημερεύομεν ἐν τῇ θέσει «Σπόρου» τῆς περιφερείας «ΖΑΓΑΡ».

Τὴν 18ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν

ἵνα κατευθυνθῶμεν πρὸς τὰ μεταξὺ τῶν χωρίων Πελοκάτες καὶ Γιανοβένι ὑψώματα, ὁπόθεν τὴν ἐσπέραν τῆς 16ης Αὐγούστου εἴχομεν ἀποφασίσει νὰ βυθισθῶμεν πρὸς Κορέστια. Δὲν εἴχομεν ἤ ὀλίγα μετὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ λιμεῖν μας καὶ ἀκούομεν φωνὴν συνθηματικὴν. Μᾶς ἀνεξήτη αἰτομὸν ἡ περὶ μᾶς ἐπληροφόρησεν ὅτι τὰ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα Χρουπίστης καὶ Νιστράμ ἠνωμένα εἶχον περιεγκλώσει τὸ χωρίον Γράμμοστα, ἐκακοποιοῦν τοὺς ἀρχιτοίμους καὶ ἐπέζον αὐτοὺς νὰ καταδώσωσι τὸ κρησφύγετόν μας καὶ ὅτι, καθ' ὅσον εἶχε πληροφορηθῆ, προπαρεσκευάζετο γενικὴ κατιδίωξις, ἐξ ὅλων τῶν Στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων. Τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθημεν ν' ἀλλάξωμεν κατεύθυνσιν, ἵνα ἐξεέλθωμεν τῆς ἐπικινδύνου ζώνης καὶ διηυθύνθημεν πρὸς τὴν Ἀρίναν.

16 Αὐγούστου 1905

Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ εὐρισκόμενοι ἐν πορείᾳ εἰς τὴν θέσιν «Τσοῦμα» τοῦ Δενίσκου ἀντικαταλαμβάνομεθα τμήμα Στρατοῦ διευθυνόμενον πρὸς ἡμᾶς. Σπεύσαντες καταλάβωμεν τὰ ὑψώματα, ἔχοντες ὅμως ὕψιστον ὅτι μέχρι τῆς ἐσπέρας ὑπελείποντο

13 ὥρα ἡμέρας, τὰ δὲ ἐν Γραμμόστῃ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα δὲν ἀπειχον πολὺ ἡμῶν ἐκρίναμεν σκόπιμον ν' ἀποσυρθῶμεν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ δάσος τῆς Βορείου πλευρᾶς τῆς Ἀρίνας, ὅπου ἀνεπαύθημεν ἐπὶ τετράραρον κατόπιν τῆς νυκτερινῆς πορείας.

Τὴν 13ην ὥραν συνεχίζεται ἡ πορεία καὶ τὴν 22ην ὥραν ἀφικνούμεθα εἰς θέσιν «Καλομπόκια Βυνάνσκου» ἔνθα διενυκτερεύσαμεν.

17η Αὐγούστου 1905

Τὴν 4ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ τὴν 6ην ἀφικόμεθα εἰς θέσιν «Γκόλια Μπουρίκα» τῆς περιφερείας Κουτελιτοῦ.

Ἐνταῦθα ἐπληροφορήθημεν ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀποσπασμάτων Χρουπίστης Νιστράμ καὶ Κονίτης, εἶχον ἐξέλθει πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν καὶ ὁ ἐν Καστορίᾳ Τουρκικὸς Στρατός.

Περὶ τὴν 12ην ὥραν τὰ καραούλια μᾶς εἶδο τοιοῦσι ὅτι στρατὸς ἀνεφάνη εἰς τὰ ὑψώματα Δενίσκου ἐπισκοπῶν τὰ πέριξ ἀπολέσας φαίνεται τὰ ἵχνη μας.

Αὐθημερὸν εἰδοποιήθημεν ὅτι τὰ Στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα Χρουπίστης Νιστράμ καὶ Κορυτσᾶς δυνάμεις 400 περίπου ἀνδρῶν κατέλαβον τὰ πρὸς Ντάρδαν διαβάσεις καὶ ταυτοχρόνως περιεπόλουν εἰς τὰ ἀπὸ Σλιμίτης μέχρι Τούχουλης ὑψώματα. Τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθημεν νὰ ἀναβάλωμεν τὴν πρὸς Κορέστια πορείαν μας.

18—22 Αὐγούστου 1905

Ἀναβληθείσης τῆς πρὸς Κορέστια πορείας μας διηυθύνθημεν πρὸς τὰ Καστανοχώρια. Τὴν 19ην Αὐγούστου συννητήθημεν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ χωρίου Λάγγα ἐκ νέου μετὰ τοῦ σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Βέργα, μεθ' οὗ μετακινούμεθα ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ χωρίου Λάγγας, Ζάντσου, Βιδελοῦσται καὶ τοῦ βουνοῦ «Ὀντρια».

23 Αὐγούστου 1905

Διημερεύομεν ἐν τῇ θέσει «Γκόπρου» τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου Βιδελοῦσται.

Τὴν 19ην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν μετὰ τοῦ σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Βέργα, μεθ' οὗ ἤδη συμπράττομεν καὶ περὶ τὰς προηγουσας ὥρας καταλάβωμεν τὰς πέριξ τῶν Ὀρλιῶν θέσεις ἐνεδρευόντες διὰ τὴν συμμορίαν τοῦ Μήτρου Βλάχου, ἥτις τὴν προηγούμενην εἶχε διημερεύσει εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ὡς διὰ τῶν καραούλιων εἴχομεν ἐξακριβώσει.

25 Αὐγούστου 1905

Ὁ Μήτρος Βλάχος μετὰ τοῦ Βοεβόδα Κυριάζου καὶ 20—25 συμμοριτῶν κομιτατζιδῶν περιεφέροντο ἀνά τὰ σχηματικὰ χωρία. Τὴν παρελθούσαν νύκτα διανυκτέρευσε εἰς τὴν θέσιν «ΣΚΑΛΛΑ». Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἄμα τῇ ἡμέρᾳ ἀναμφισβητήτως ἔδει οὗτος νὰ προχω-

ΑΣ ΠΡΟΣΕΞΗ ΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ

Ὡς καλῶς ἐπληροφορήθημεν μετὰ λύπης μας ἐκ τε τῆς πόλεως Φλωρίνης καὶ ἐκ τῆς περιχώρου αὐτῆς εἰς τὸ αὐτόθι παράρτημα τῆς Ὀργανώσεώς μας εἰσέδυσεν ὁ σάραξ τῆς διχονοίας καὶ τῆς διαιρέσεως. Ἐὰν δὲ δὲν κατανοηθῇ ἐγκαίρως ὑπὸ τῶν ὀρθοφρονούντων μελῶν καὶ τῶν πονούντων διὰ τοῦτο Μακεδονομάχων, ὅτι τοῦτο δύναται νὰ ἔχη δυσάρεστα ἀποτελέσματα, πρῶτον εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ παράρτημα, καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ καὶ εἰταγενικῶς εἰς ὅλην τὴν Ὀργάνωσίν μας, θὰ εὕρεθῇ ἡ Ὀργάνωσίς μας εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα καὶ ἀποκηρύξῃ τὸ Παράρτημα, ἵνα μὴ τὸ κακὸν ἀποβῆ βραδύτερον ἀθεράπευτον.

Ἡ Ὀργάνωσίς μας στηριχθεῖσα ἕως τότε ἐπὶ δεκάδα καὶ πλέον ἐτῶν ἐπὶ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως τῶν μελῶν ὄλων τῶν παραρτημάτων καὶ τῆς ἀρμονικῆς συνεργασίας αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπιβλεψιν καὶ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐνταῦθα Κέντρου ἐπέτυχε νὰ συγκεντρώσῃ τὴν ἐκτίμησιν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ αὐτοῦ τοῦ Κράτους. Κατάρθρωσε διὰ τοῦτο ν' ἀναγνωρισθῇ ὁ Μακεδονικὸς ἀγὼν ὡς κατ' ἐξοχὴν ἐθνικὸς καὶ ἀπελευθερωτικὸς ἀγὼν καὶ οἱ ἀγωνισθέντες κατ' αὐτὸν, τόσοι ζῶντες, ὅσον καὶ οἱ φονευθέντες, ὡς θυσιασθέντες εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἑλληνικῆς Πατρίδος καὶ δὴ εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς Μακεδονίας μας.

Τὸ Κέντρον τῆς Ὀργανώσεώς μας ἐντῇ μερίμνητουδιᾶ πάνθ' ἐκ τοῦ ἀφορᾶ τὴν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ἵνα ἀποβῇ αὕτη δύναμις ἐθνικὴ καὶ συντελεστικὴ εἰς ἐθνικὴν προαγωγὴν τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους γενικῶς καὶ ἰδίᾳ τῆς ἐκλεκτῆς μας Μακεδονίας καὶ διατηρήσῃ διὰ συστηματικῆς ἐργασίας καὶ κπιώδους προσπάθειας ἀποκτηθὲν γόητρον

οῖση πρὸς τὰ ὑψώματα τῶν Ὀρλιῶν εἰς ἄ συνήθως διημέρευε καὶ αὐτὰ εἶχον ἀταίφθη δι' ἀνδρῶν τοῦ σώματός μας. Δυστυχῶς ὁμως γυναῖκες τινες τὴν προῦσαν ἀντελήφθησαν τοὺς ἡμετέρους καὶ εἰδοποίησαν τοῦτον, ὅστις κατόπιν τῆς πληροφορίας ταύτης ἀπεσύρθη πρὸς τὰ Ὀντρια.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ δι' οὗ ἰδρύθη, τοῦθ' ὅπερ θέλει ἀποβῇ πρωτίστως καὶ ἐπ' ὀφελείᾳ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν, ἔχει καθήκον ν' ἀπευθύνῃ ἐκάστοτε συμβουλάς καὶ παρατρύνσεις πρὸς τὰ παραρτήματα αὐτῆς, ὅπως ἕκαστον τῶν μελῶν ἔχη τὴν πατριωτικὴν φιλοτιμίαν ν' ἀποφεύγῃ πᾶν ὅ,τι ἤθελε συντελέσῃ εἰς διχονοίας καὶ διαιρέσεις εἰς τὴν δλότητα τῆς ὀργανώσεώς μας, διότι τοῦτο κυρίως ἤθελε βλάβη αὐτὴν βασικῶς. Ὡς δὲ θετικῶς ἐπληροφορήθημεν εἰς τὸ παράρτημα Φλωρίνης, τὸ περιλαμβανόν ἄλλως τε πολλὰ μέλη καὶ διακεκριμένους Μακεδονομάχους, ὑπάρχει εἰς τῶν συμβούλων αὐτοῦ, ὁ καὶ γραμματεὺς τοῦ παραρτήματος, ὁποῖος ἀποβλέπων ἴσως εἰς προσωπικὰ συμφέροντα καὶ εἰς φιλοπρωτεῖαν συντελεῖ διὰ τῆς ἀστόχου στάσεώς του εἰς βλάβην τῶν ζωτικῶν συμφερόντων τοῦ αὐτόθι παραρτήματος καὶ εἰς διχονοίαν καὶ διχοστασίαν μεταξὺ τοῦ τε διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Παραρτήματος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ Κέντρον ἐνταῦθα.

Δὲν ἐδίστασε οὗτος συγχρόνως νὰ ἐπιδείξῃ καὶ διαγωγὴν ἀπάδουσας πρὸς τὴν ὀφειλομένην πειθαρχίαν, τὴν καλῶς ἐνοουμένην, χάριν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀρμονικῆς συνεργασίας ἀπάντων τῶν παραρτημάτων καὶ τῶν μελῶν τῆς Ὀργανώσεώς μας.

Ἀναγκάζομενοι νὰ καταγγείλωμεν τοῦτον εἰς τὴν δλότητα τῆς ὀργανώσεώς μας συνιστῶμεν, ὅπως κατανοήσῃ τὸ ἄστοχον τῆς στάσεώς του, ἵνα μὴ μετανοήσῃ βραδύτερον διὰ τὸ κακὸν, ὅπερ δύναται τοῦτο νὰ προξενήσῃ εἰς τὴν Ὀργάνωσίν μας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον.

Διὰ πᾶσαν δὲ τυχόν διαφορὰν τοῦ τὸσον πρὸς τὰ μέλη τοῦ Παραρτήματος ὅσον καὶ πρὸς τὸ Κέντρον δύναται καὶ πρέπει ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὴν Διοίκησιν τοῦ Κέντρου δι' εὐλόγου ἀναφορᾶς τοῦ καινὰ ἐπιζητή τὴν ἐπίλυσιν τῆς διαφορᾶς του καὶ ἄς εἶναι βέβαιος ὅτι θ' ἀποδοθῇ αὐτῷ τὸ δίκαιον, ἐὰν ἔχη τοῦτο.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ὀργανώσεώς μας κατ' ἐντολὴν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κέντρου

Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΙΨΟΥ

‘Η έθνική δράσις του̃ ιατροῦ ‘Αγγέλου Σακελλαρίου έναντίον τῆς έν Γουμένιτση Βουλγαρικῆς προπαγάνδας

(Συνέχεια εκ τοῦ προηγουμένου)

‘Η διαρροή τῶν τρομοκρατηθέντων σλαυοφώνων εκ τῶν κακουργημάτων τῶν κομιτατζήδων πρὸς τὴν Βουλγαρικὴν ἰδεολογίαν λαμβάνει σοβαρὰ διαστάσεις.

Εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Γουμένιτσης κατ’ ἀρχὰς τοῦ 1903 εἶχον ἰδρυθῆ Βουλγαρικαὶ Κοινότητες διὰ τῆς τρομοκρατίας τῶν Κομιτατζήδων.

‘Ο Σακελλαρίου διὰ τῶν ἐκθέσεων του περιγράφει πρὸς τοὺς ἰθύνοντας ἐξ ‘Αθηνῶν τὸν ἀγῶνα μετὰ τὰ μελανώτερα χρώματα τὸ δράμα αὐτὸ τοῦ ‘Ελληνισμοῦ τῆς ἐπαρχίας Γουμένιτσης.

Πλήρη καὶ συνεχῆ ἀλληλογραφίαν εἶχεν ὁ ἀείμνητος Σακελλαρίου μετὰ τοὺς έν ‘Αθήναις ἀρχηγούς τοῦ ἀγῶνος.

‘Αγωνίζεται μετὰ τοὺς ὀλίγους πιστοὺς του, ἀνὰ τὰ χωρία, ἀγῶνα ἀπεγνωσμένον καὶ τραχύν, ἀγῶνα ἱερὸν ἀμύνης καὶ σωτηρίας τοῦ ‘Ελληνισμοῦ.

Τὸν Ἰούλιον μῆνα τοῦ 1903 ὁ Σακελλαρίου ἐπιστρέφων ἀπὸ τὰς Γενεῖσας εἰς Γουμένιτσαν μετὰ ὁμάδα προσήκοντων ‘Ελλήνων Γουμένιτσης, ὅπου εἶχον μετιβῆ διὰ μίαν δίκην μεταξὺ ‘Ελληνικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Κοινότητος Γενεῖσας ἐπέπεσεν εἰς ἐνέδραν κομιτατζήδων καθ’ ὁδὸν ἐπιμελῶς στηθεῖσαν.

‘Εκ τῆς ἐνέδρας ταύτης διεσώθη μαζί μετὰ τοὺς λοιποὺς προύχοντας διὰ τῆς φυγῆς, διότι, λόγῳ τοῦ σκότους, οἱ κομιτατζήδες περιβολήσαντες ἐκ μικρῆς ἀποστάσεως κατὰ τοῦ προπορευομένου τῆς ὁμάδος χριστιανοῦ τὸ θρήσκευμα εἰσπράκτορος δημοσίων φόρων, ἐφόρευσαν αὐτόν, ὡς μόνον ἔνοπλον, προσφάτως, μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ συλλάβωσι τὸν Σακελλαρίου καὶ τοὺς συνοδοὺς ‘Ελληνας Γουμενιτιάνους. ‘Αλλ’ ἐκ τῶν πρώ-

των πυροβολισμῶν ὁ Σακελλαρίου καὶ αἱ λοιποὶ ὑποπευθέντες οὐκ ἐνέπεσαν εἰς ἐνέδραν κομιτατζήδων ἐτραπήσαν ἐπιπλοῖ ὅπως ἦσαν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ διὰ μέσου τῶν ἀγῶν ἐφθάσαν, εἰς Γουμένιτσαν τὸ μεσονύκτιον, δι’ ἄλλης ὁδοῦ, πάντες μετὰ περιστροφή ἀνὰ χεῖρας.

Τὴν νύκτα τῆς 20 Ἰουλίου 1903 ὁ ἀείμνητος Σακελλαρίου ὄχι μόνον διεσώθη εκ βεβαίας δολοφονίας, ἀλλὰ καὶ, διὰ τῆς ἐπεμβάσεως του παρὰ τῷ Διοικητῇ τῶν έν Γουμένιτση στρατιωτικῶν δυνάμεων, ἀπεσόβησε τὴν δολοφονίαν καὶ ἄλλων ‘Ελλήνων ματαιωθείσης τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Βουλγάρων Κομιτατζήδων.

Ἰδὺν πῶς ἔλαβε χώραν τὸ ἀξιοσημειωτόν ἱστορικὸν ἐκεῖνο γεγονός τῆς κομιτατζικῆς ἐπιδρομῆς κατὰ Γουμένιτσης.

Οἱ κομιτατζήδες ἀποφασισμένον νὰ γίνωσι κύριοι τῆς καταστάσεως έν τῇ περιφερείᾳ Γουμένιτσης καὶ νὰ τρομοκρατήσωσι παντελῶς τοὺς κατοίκους, ὡργάνωσαν μίαν οἰφνδιαστικὴν νικηρικὴν ἐπιδρομὴν κατὰ τῶν ἀρκαίων φυλακίων τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ, μετὰ σκοπὸν, ὅπως διεπιστώθῃ ἀπολύτως βραδύτερον, νὰ παρουσιάζωσι τὰς Τουρκικὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις πρὸς τὸ σημεῖον τοῦ πρὸς εἰς ὀλονύκτιον μάχην καὶ νὰ εἰσβάλωσι κατόπιν διὰ μικρῶν ὁμίδων ἐκ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς, νὰ συλλάβωσι ἢ δολοφονήσωσι τὸν Σακελλαρίου καὶ ἄλλους σημαίνοντας ἐκ τῶν ‘Ελλήνων προκρίτων διὰ χειροβομβίδων ἐν τὸς τῶν οἰκίῶν των.

Πράγματι κατὰ τὰς μεσονυκτίους ὥρας τῆς 20 Ἰουλίου 1903 ὑπερτριπλοῦσιν κομιτατζήδες καταλοβόντες τοὺς νοτιοδυτικῆς ἰσχύος τῆς κομποπόλεως Γουμένιτσης ἤρχισαν οσοδὸν αἰφνης διαστικὸν πῦρ κατὰ τῶν ἐγκατεστημέ-

σης κατὰ τὸ τουρκικὸν Σύνταγμα, ἔζησε μεν τιμωμένη ὡς ἡρώς τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ἀλλ’ έν ἐσχάτῃ πενίᾳ. Ἀπέθανε τῆς 15 Δεκεμβρίου 1929 τιμωμένη μέχρι γῆρατος, ἀλλὰ καὶ ὑπερήφανος διότι ἠξιώθη νὰ ἴδῃ τὴν πατρίδα τῆς Καστορίας ἐλευθέραν ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πικρίαν εἰς τὰ χεῖλη, διότι ἐγκατελείφθη εἰς πλήρη ἔνδειαν ὑπὸ τοῦ ‘Ελλην. Κράτους, διὰ τὸ ὅποιον ἠγωνίσθη καὶ ἐθυσίασθη μετ’ ὀλης τῆς οἰκογενείας τῆς. Κατὰ τὴν κηδείαν τῆς, ἦ τις ἐγινε πάνδημος καὶ ἐπιβλητικὴ έν Καστορία ἐξεδηλώθη ὁ πρὸς αὐτὴν θαυμασμὸς τῶν πατριωτῶν τῆς.

πιστρέφῃ ἐξ ‘Αθηνῶν. Τὸν συνέλαβεν ἡ συμμορία, ὥρμησεν ἡ μητέρα του Ζήσηνα καὶ ἐπάλασεν ὡς λείαινα κατὰ τῶν συμμοριτῶν. Τὴν ἐπλήγγωσαν πολλάκις καὶ ἐπὶ τέλους ἔπεσαν ἡμιθανῆς καὶ νομίσαντες οἱ Βούλγαροι οὐκ ἐφορεύθη τὴν ἐγκατέλιπον καὶ κατεκρεούρησαν τὸν υἱόν τῆς. ‘Αλλὰ καὶ ὁ σύζυγός τῆς Ζήσης εἰργάσθη ἐπίσης κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα συνενοουόμενος μετὰ τοῦ έν ‘Αθήναις ἑλληνικοῦ κομιτατοῦ. ‘Εδολοφονήθη καὶ οὗτος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. ‘Η Ζήσηνα ἀποφυλακισθεῖσα κατόπιν τῆς ἀμνηστίας, τῆς χορηγηθεί-

ΕΥΤΕΡΠΗ ΖΗΣΗ ἢ Ξακουστὴ Ζήσηνα

‘Ο Μακεδονικὸς ἀγωνάνδει ἐκαλιήρωσας, ὡς ὁ ἀγὼν τοῦ 1821 τὴν Μπουμπουλίαν καὶ τὰς Σουλιώτισσας.

‘Η Ξακουστὴ Ζήσηνα κατήγετο εκ Καστορίας εκ τοῦ χωρίου ‘Απόσκεπο. Εἰργάσθη ἡ ἰδία εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἐνόπλων σωμάτων διὰν ἤρχισεν ὁ ἔνοπλος ἀγὼν. ‘Ελαβε μέρος εἰς ἐξόντωσιν πολλῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων καὶ ἰδία εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῆς περιβοήτου βουλγαρικῆς συμμορίας, τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα κομιτατζιδικῆ οἰκογενείας Ματῶ, ἣτις ἀπετελείτο εκ τεσσάρων μελῶν εκ τῶν φανατικωτέρων Βουλγάρων ἐξασκούντων καὶ τὸ ἐπάγγελμα διδασκάλων καὶ φανατιζόντων τοὺς χωρικοὺς εἰς τὴν περιφερειαν Καστορίας.

‘Η ὀνομαστὴ συμμορία τῆς βουλγαρικῆς οἰκογενείας Ματῶ κατήγετο εκ τοῦ φανατικοῦ χωρίου Γκορντισβόλον καὶ κατοικοῦσιν εἰς Καστορίαν, ὅπου ὑποστηριζομένη ἀπὸ τὸ βουλγαρικὸν κομιτατοῦν διέπραξε πολλὰς προδοσίας καὶ κακουργήματα κατὰ τοῦ ‘Ελληνισμοῦ. ‘Η πατριωτικὴ ὁρμὴ τῆς Ζήσηνας ἦτο ἀκράτητος πρὸς ἐξόντωσιν τῆς φωλεᾶς ἐκεῖνης τῆς Ματῶ καὶ κατώρθωσε τοῦτο μετὰ ἄρρωστος καὶ ἀποφασιστικότητος παραδειγματικῆν καὶ ἐξεδικήθη τὸν φόνον πολλῶν ‘Ελλήνων Καστορίας καὶ περιχωρίων.

Κατηγορέθη διὰ τοῦτο εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχὰς καὶ συνελήφθη καὶ ἀπὴχθη δεσμῆ εἰς τὰς φυλακὰς Μοναστηρίου. ‘Εδικάσθη καὶ κατεδικάσθη εἰς εἰκοσαετῆ ἐργασίαν.

‘Ο σύζυγός τῆς ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Πρέπειν ἀ μνημονεῦθῃ καὶ τοῦτο, τῷ 1904 ἡ βουλγαρικὴ συμμορία Ἰσακάλωφ μετέβη εἰς τὸ χωρίον τῆς ‘Απόσκεπο διὰ νὰ φονεύσῃ τὸν υἱόν τῆς, ὁ ὅποιος εἶχεν ἐ-

των ἀσφαλιστικῶν φυλακείων εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κομποπόλεως.

‘Ο Σακελλαρίου στέλλει ἓνα τῶν δύο ἀκολουθῶν του μόλις ἤρχισαν οἱ πρώτοι πυροβολισμοὶ ἐμπίστον Τουρκαλιβανῶν, πού εἶχε εἰς τὸ σπῆτι του, δι’ ἀσφάλειάν του, πρὸς τὸν διοικητὴν τῶν Τουρκικῶν στρατευμάτων νὰ μάθῃ τι συμβαίνει καὶ τὶ ἐσκόπει νὰ πράξῃ.

‘Ο ἀγγελιαφόρος οὗτος ἐπιστρέψας ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτόν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ σοβαρᾶς κομιτατζικῆς ἐπιθέσεως, κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι ὁ διοικητὴς τῶν στρατευμάτων εὐρισκόμενος εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς κομποπόλεως διέτασσε γενικὴν συγκέντρωσιν τῶν διαθέσιμων δυνάμεων προτιθέμενος νὰ ἐνεργήσῃ γενικὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν κομιτατζήδων.

‘Ο Σακελλαρίου ἀκούσας τοῦτο σπεύδει εἰς συνάντησιν τοῦ διοικητοῦ τῶν Τουρκικῶν δυνάμεων. Οἱ πυροβολισμοὶ ἀδιακόπως ἐξακολουθοῦν δαιμονιώδως. Φθάσας εἰς τὴν πλατεῖαν ἀποτεινεται ‘Αλβανιστὴ πρὸς τὸν Τουρκαλιβανὸν διοικητὴν τῶν στρατευμάτων καὶ μετὰ τὴν βροντώδη φωνὴν του καὶ τὸ ὕψος ὀργίλον καὶ ἐπιτακτικῶν, χειρονομῶν ἅμα νευρικός, ζητεῖ νὰ διατάξῃ νὰ μείνουν αἱ διαθέσιμοι δυνάμεις εἰς τὰς θέσεις των καὶ νὰ ἐκπεμφθοῦν ἰσχυραὶ περιπολῆαι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς ‘Ελληνικῆς συνοικίας, διότι ὑποπτεύετο, εἰσοβλὴν κομιτατζήδων ἐκ τῆς Βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς κομποπόλεως, καὶ σφαγὰς ‘Ελλήνων. Εὐτυχῶς ὁ Τουρκαλιβανὸς διοικητὴς τῶν στρατευμάτων εἰσήκουσε τὰς συστάσεις τοῦ Σακελλαρίου, καὶ ἤρχισαν ἰσχυρὰ περιπολοῖ νὰ διατρέχωσι τὰς ὁδοὺς καὶ οἱ πυροβολισμοὶ νὰ ἀραιώνουν ἐκ τῶν οἰκιῶν τῶν μεμνημένων εἰς τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην Βουλγαριζόντων Γουμενιτσης.

Μετὰ παρέλευσιν ὥρων τινῶν ἀποκαταστάθῃ ἡ ἡσυχία ἐν τῷ τῆς κομποπόλεως καὶ ἐπρόκειτο ὁ Σακελλαρίου νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Αἴφνης ἀκούεται μιὰ ὁμοβροντία χειροβομβίδων πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας του καὶ πυκνοὶ πυροβολισμοί. Τὶ εἶχε συμβῆ; ‘Ομὰς κομιτατζήδων εἰσβαλοῦσα, ὑπὸ τὸν αἰμοβόρον κομιτατζῆν Γιουνάν Στέργιον, ἐπεχείρει νὰ κυκλώσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ Σακελλαρίου διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀρπὰγὴν ἢ τὴν δολοφονίαν του διὰ χειροβομβίδων ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ γενομένη ἀντιληπτῇ ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς περιπολίας, ἐβόρην ὁμοβροντίαν χειροβομβίδων κατ’ αὐτῆς καὶ ἐξηφανίσθη.

Τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης τῶν κομιτατζήδων κατὰ Γουμένιτσης τὴν νύκτα τῆς 20 Ἰουλίου 1903 διεπίστασα ἀπολύτως βραδύτερον κατὰ τῷ 1909 ἀπὸ συμμετασχόντας εἰς αὐτὴν κομιτατζήδες οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐλεύθεροι πολιτῆται λόγῳ τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος ἀμνηστευθέντες.

Τὸ ὅτι δὲ κατώρθωσε καὶ εἰσῆλθεν ἡ ὁμάς τοῦ ἀρχικομιτατζῆ Γιουνάν Στέρ-

γιου εἰς τὴν Γουμένιτσαν καὶ ἐσώθη ἀπὸ τὴν τουρκικὴν περιπολοῦν διὰ τῆς ὁμοβροντίας τῶν χειροβομβίδων τῆς, καὶ τὸ ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ συλλάβῃ τὸν Σακελλαρίου ἢ νὰ τὸν δολοφονήσῃ, τὸ ἔμαθα ἀπὸ μέλη τῆς Βουλγαρικῆς συμμορίας βραδύτερον καὶ ἀπ’ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Στέργιον Γιουνάν, ὅταν ἀπαρνηθεῖς τὸν Βουλγαρισμὸν του ἐγύρισε μετὰ τὸ μέρος μας καὶ συνειργάσθημεν ὡς ἀνάτρηται τῷ 1909 εἰς τὰ βουνὰ τῆς ἐπαρχίας Γουμένιτσης.

‘Εχω δὲ πάντα λόγον νὰ μὴ ἀμφοβητήσω τὴν πραγματικότητά τῆς πληροφορίας ταύτης τοῦ Γιουνάν.

Τὸν βίεβαρον, αἰμοβόρον καὶ τρομοκρατικὸν σκοπὸν τῶν κομιτατζήδων κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν ἐναντίον τοῦ στρατοῦ Γουμένιτσης ἐπιμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἐξῆς γεγονός.

‘Αποτυχούσης τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης οἱ κομιτατζήδες ἀπεσύρθησαν τὰς πρωτῆνας ὥρας τῆς 21 Ἰουλίου 1903 καὶ ἐλημέρισαν εἰς τὰ πέριξ τοῦ χωρίου μου Κρίβα δασώδη ὑψώματα.

‘Αντιληφθέντες τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ὅτι τὸ παραμένον εἰς τὸ χωρίον μου μικρὸν τμήμα τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἀπεσύρθη εἰς Γουμένιτσαν ὥρμησεν καὶ ἐπολιορκήσεν ὀλόκληρον τὸ χωρίον περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου μετὰ σκοπὸν νὰ συλλάβωσι καὶ δολοφονήσωσι τὸν Πάππον μου Χρήστον Πίψον, ἐξηκοντούτην καὶ τὸν σεβάσιμον ἱερέα τοῦ χωρίου Παπαδημητρίου Οἰκονόμον, προγεγραμμένους ὄντας, διότι καὶ μόνον δὲν ἠσπάζοντο τὸν Βουλγαρισμὸν.

Μὴ εὐρόντες οὐδένα ἐκ τῶν οἰκογενειῶν μας, διότι λάθρα κατήλθομεν ἀμφοτέρωι αἱ οἰκογένειαι εἰς Γουμένιτσαν, μόλις ἀντελήφθημεν τὴν πολιορκίαν τοῦ χωρίου, ἐξέσπασαν οἱ βάνδαλοι κομιτατζήδες εἰς τὰς οἰκίας μας καὶ τὴν μὲν ἰδίαν μας ἐπυρόλησαν καὶ ἀπέτεφρωσαν ἀπ’ αἰκρῶν εἰς αἰκρῶν, τὴν δὲ οἰκίαν τοῦ ἱερέως Οἰκονόμου κατεκρήμνισαν καὶ ἐλεηλάτησαν μέχρι βελόνης.

Πάντα δὲ τὰ ὄργια ταῦτα καὶ οἱ βανδαλισμοὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν γυναικοπαίδων διεπράττοντο διὰ νὰ τρομοκρατήσωσι τοὺς κατοίκους φανατικά.

Μὲ ἀνθελληνικὰ ἄσματα καὶ τοὺς ἀρκουδιαραϊκούς χοροὺς τῶν Κομιτατζήδων ἐλάμβανον χώραν αἱ φρικαλεότητες αὐταὶ εἰς ἐνδείξιν τῆς ἱκανοποίησεως των, ὅτι ἐπιώρμησαν καὶ ἐξεργάζωσαν ἐκ τοῦ χωρίου τὰς πρωτοστατούσας δύο ‘Ελληνικὰς οἰκογενείας.

‘Εν μέσῳ δὲ πλατεῖᾳ τοῦ χωρίου τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἐδολοφονήθη κατὰ τὸν ἀγριώτερον τρόπον ὑπ’ αὐτῶν καὶ ὁ ἀγορφυλάξ Θάνας Καράτζας, διότι ἦτο συγγενὴς τοῦ προγεγραμμένου ἱερέως Οἰκονόμου.

‘Εν τῷ μεταξὺ ‘Ελληνας ‘Αξιωματικοὶ μετὰ τὸν γενικὸν πρόξενον Θεοβίκην ἀείμνηστον Λάμπρον Κορομηλᾶν λήγοντος τοῦ 1903 καταστρώνουν τὸ σχέδιον

τῆς ἐνόπλου δράσεως κατὰ τῶν κομιτατζήδων ἐν τῷ Προξενεῖον.

‘Ο Σακελλαρίου συναντᾷ ἄμεσως τοὺς ὀργανωτὰς τῆς ἐνόπλου δράσεως καὶ τοὺς προτρέπει νὰ στείλωσι τὸ ταχύτερον ἔνοπλα ἀνταρτικὰ τμήματα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γουμένιτσης καταστᾶσαν πλέον φωλεᾶν πολυαριθμῶν συμμοριῶν κομιτατζήδων, διὰ νὰ τὴν ἐκκαθαρίσωσι καὶ ἀπαλλάξουν αὐτὴν ἀπὸ τοὺς βρωμεροὺς ὄνυχας των.

Δυστυχῶς αἱ προτροπαὶ τοῦ Σακελλαρίου δὲν λαμβάνονται ὑπ’ ὄψει, προφανῶς ἐξ ἀνωτέρας βίας.

Διότι ἐθεωροῦτο παράτολμον τὸ ἐγχεῖρημα αὐτὸ, ἐφ’ ὅσον προηγουμένως τὰ ἀνταρτικὰ Σώματα δὲν ἐξεκαθάριζον τὴν λίμνην τῶν Γενεῖσων ἀπὸ τὰς Βουλγαρικὰς συμμορίας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ αὐτὴ ὡς βᾶσις ἐξορμήσεως καὶ ἐφοδιασμοῦ τῶν Σωμάτων τῆς ἐπαρχίας Γουμένιτσης, ὅπως βραδύτερον ἐγένετο, καὶ ἦτο ὀρθόν, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

‘Εκρίθη ὅμως ἀπαραίτητον ὑπὸ τῶν ἰθύνόντων τότε τὸν ἔνοπλον ἀγῶνα ἐκ Θεοβίκης νὰ ἐξοπλισθῇ ὁ ἔναπομεινας ‘Ελληνικὸς πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας Γουμένιτσης καὶ νὰ ὀργανωθοῦν μικραὶ ὁμάδες ἐκτελεστῶν ἐκ τῶν ἐντοπιῶν διὰ τὰ ἀντίποινα κατὰ τῶν δολοφόνων Βουλγάρων.

‘Αρχίζει λοιπὸν ὁ Σακελλαρίου διὰ τῶν ἐμπιστων του τὴν μεταφορὰν περιστρόφων καὶ Γκρά ἐκ Θεοβίκης καὶ ἐκ τῆς περιοχῆς Κουακιάς εἰς Γουμένιτσαν.

‘Ο ἄφοβος καὶ παράτολμος Σακελλαρίου ἀνηφῶν τὰς συνεπειὰς τῶν πράξεων του μόνος του προσωπικῶς κατ’ ἐπανάληψιν ἐκ Θεοβίκης εἰς Γουμένιτσαν μετέφερε περιστρόφα καὶ φυσίγγια ἐν τῶν ἀποσκευῶν του, καὶ κάποτε μέσα εἰς τὰ κιβώτια μετὰ μεταξωτὰ εἶδη τῆς πρῶτικῆς τῆς μνηστῆς του Μαρίας Χατζηγιάνην.

Μίαν ἡμέραν ἐρχόμενος ἐκ Θεοβίκης μετὰ περιστροφή ἐν τῶν ἀποσκευῶν του κατεδόθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατασκόπων εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς Γουμένιτσης. ‘Οργατὰ τῆς Τουρκικῆς ἀσφαλείας κατέσχον τὰς βαλίτσας τοῦ Σακελλαρίου ἐν μέσῳ ὁδοῦ Γουμένιτσης.

Οὗτος χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν ψυχρομίαν του ἐπετέθη Τουρκοιστὴ κατὰ τοῦ Τούρκου ‘Αξιωματικοῦ διαμαρτυρούμενος ὅτι δῆθεν ἐδίγητο ἡ φιλοτιμία του ἐναντι τῶν Βουλγαριζόντων καὶ ἐβρευνθησὺν αἱ ἀποσκευαὶ ἐν μέσῳ ὁδοῦ.

Τοῦτο ἀντιληφθεὶς τυχεῖως διερχόμενος ὁ ἀνώτερος διοικητὴς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς ἐπαρχίας Γουμένιτσης, ἐπέτιμης τὸν ‘Αξιὸν του διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἐν ἀγνοίᾳ του, καὶ ἀφῆκεν ἐλευθέρως τὸς ἀποσκευὰς τοῦ Σακελλαρίου.

Οὗτω διέφυγεν ὁ ἔθναπόστολος ἐκεῖνος Σακελλαρίου τὴν ἀσφαλῆ κατάσχεσιν τῶν περιστρόφων καὶ τὴν ἀναπόφευκον φυλάκισιν του ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν,

χάρεις εις την ετοιμότητα, το θάρρος και την ψυχραιμίαν του της στιγμής εκείνης.

Βαθμηδόν και κατ' ὀλίγον διενεμήθησαν ἀρκετά ὄπλα εις τοὺς Ἑλληνοφρονοῦντας σλαυοφώνους τῆς ἐπαρχίας μου ὑπὸ τοῦ Σακελλαρίου καὶ ὀργανώθησαν αἱ ἐκτελεστικαὶ ομάδες διὰ τὰ ἀντίποινα.

Δὲν ἐβράδυνε πολὺ καὶ ἤρχισαν ταῦτα κατὰ τῶν Βουλγαριζόντων.

Ἀλλεπάλληλοι ἀτομικαὶ ἐπιθέσεις καὶ κατακυροβολισμοὶ σημαινόντων Βουλγάρων ὑπὸ τῶν ἐκτελεστικῶν μας λαμβάνουν χώραν ἐν πλήρει ἡμέρᾳ καὶ εἰς τὴν κεντροικωτέραν ὁδὸν Γουμενίτης εἰς ἐλαχίστην ἀπόστασιν ἐκ τῶν Τούρκων χωροφυλάκων.

Οἱ Βούλγαροι καταποιοῦνται ἐκ τῶν θαρραλέων ἐκείνων πραξικοπημάτων τῶν καλληκαραίων μας καὶ ζητοῦν προστασίαν τῆς ζοῆς τῶν ἀπὸ τὰς Τουρκικᾶς ἀρχῆς εἰς τὰς ὁποίας καταγγέλλουν τὸν Σακελλαρίου ὡς ὀργανωτὴ τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων.

Καλεῖται οὗτος εἰς ἀπολογία ἐνώπιον τῶν Τούρκων διὰ πολλοστὴν φορὰν καὶ ἀφίεται ὡς πάντοτε ἐλεύθερος ἠλείψει ἀπτῶν στοιχείων ἐνοχῆς του.

Αὐτὸ ἐξαγοριώνει καὶ ἀγορεύει ἀκόμη περισσώτερον τοὺς Βουλγάρους, καὶ ἀρχίζουν νὰ θέτουν εἰς ἐφαρμογὴν τὰ ἀνανδρα σχέδια τῆς δολοφονίας τῶν.

Διὰ τῶν ὀργάνων τῶν οἰκομητιζήδων εἰδοποίησαν τὸν Σακελλαρίου νὰ συναντηθῶν εἰς μίαν ἀκραιάν οἰκίαν τῆς Γουμενίτης διὰ νὰ συμφιλιωθῶν δῆθεν καὶ καταστρώσων κοινὸν σχέδιον δράσεως κατὰ τῶν Τούρκων.

Ὁ πανοῦργος ὁμοῦ καὶ πεπειραμένος τῶν κομητικῶν τεχνασμάτων Σακελλαρίου τοὺς ἀπαντᾷ ξηρῶς ἐπὶ λέξει διὰ τοῦ ἰδίου ἀγγελιοφόρου «**Νὰ τοὺς εἰπῆς ὅτι εἶνε δολοφόνοι καὶ ἀνανδρῶρι**».

Ἀπὸ τῆς 1905 τὴν ἄμεσον διεύθυνον τῆς τοπικῆς ἀμύνης κατὰ τῶν Βουλγάρων εἶχον οἱ ἐκάστοτε διευθύνται τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου Γουμενίτης. Πλὴν ὁμοῦ οὐδὲν ἐγένετο ἂν δὲν ἐλαμβάνετο πρότερον ἡ γνώμη τοῦ Σακελλαρίου. Ἐθεωρεῖτο οὗτος, καὶ πολὺ δικαίως, ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ ὅλου Ἑθνικοῦ ἀγῶνος τῆς ἐπαρχίας Γουμενίτης καὶ ὁ ἐμπειροτέρους πάντων.

Τὸ ἔτος 1906 ἡ δράσις τῶν Βουλγάρων κομητιζήδων εἶχεν ὑπερβῆ πᾶν ὄριον. Ἐκυκλοφόρουσαν φανερὰ τὴν ἡμέραν ἀνὰ τοὺς δρόμους τῶν χωρίων χοροπηδῶντες ὑπὸ τοὺς ἀνιαροὺς καὶ ἀηδιασμένους ἤχους τῆς γκάιδας.

Ἐκυριάρχουν ἀπολύτως ἐν τῇ περιφερείᾳ Γουμενίτης καὶ ἐτρομοκράτου· τὸ σύμπαν διὰ τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου.

Δύο ἰσχυρὰ σώματα ἀνταρτῶν ὑπὸ τὸν Καπετὰν Γεωργιάκω τῆς 1904 καὶ ὑπὸ τὸν ἀειμνήστον Λοχάγον Μωραϊτὴν (καπετὰν Κόρδον) ἐφανισθέντα εἰς τὴν περιφέρειαν Γουμενίτης κατεστράφησαν ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ πρὶν ἀρχί-

ΞΕΝΟΦΩΝ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

Κατάγεται ἐξ Ἠλείου. Ἦτο ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Διορίσθη ὑπὸ τὸ πρόσχημα διδασκάλου ὀργανωτῆς ἐνόπλων σωμάτων εἰς τὴν περιφέρειαν Σιδηροκάστρου καὶ Πετριτσίου, ὁπόθεν προδοθεὶς εἰς τὰς Τουρκικᾶς ἀρχὰς ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ νύκτωρ διὰ Καβάλλας. Ὑπερέτησεν τὸν ἀγῶνα μετὰ ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν. Ὑπερέτησεν ὡς ταγματάρχης καὶ κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ὅτε καὶ τραυματίσθεις ὑπέστη ἐγκρίσειν τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ σήμερον εἶναι συνταγματάρχης ἐν ἀποστρατεία μονόχειρ.

σωσι τὴν δρασίν των, κατόπιν προδοσίας τῶν Βουλγάρων.

Οὕτω τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον πιεζόμενον καθημερινῶς καὶ κατεπισημένον ἀπὸ τὰς δολοφονίας καὶ τὰς ἀπαγχονίσεις ὑπὸ τῶν κομητιζήδων ἀδῶν Ιεροῶν, διδασκάλων καὶ χωρικῶν, δίδωκεν ἐκφυγῆσαν τὸν Βουλγαρισμὸν, ἐτρεμεν κυριολεκτικῶς καὶ ὄλονεν διέρρεε πρὸς τὰς τάξεις τῶν Βουλγαριζόντων.

Ὁ Σακελλαρίου εἰς τὴν κρίσιμον ταύ-

την περίοδον καὶ τὴν ἴλιαν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ζώην του ἀποφασίζει νὰ τελέσῃ τοὺς γάμους του μετὰ τὴν Γουμενισσοπούλαν Μαρίαν Χατζηγιάνην.

Κατεχόμενος στερωρῶς ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἀείποτες τὸν ὄψους καὶ ἐξυψώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων καὶ τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῶν Βουλγάρων διὰ παντὸς τρόπου δὲν ἀφήνει νὰ περάσῃ ἡ εὐκαιρία τῶν γάμων του ἀνεκμετάλλετος Ἑθνικῶς.

Ἀδιαφορῶν εἰς τὰς ἀπειλὰς τῶν Βουλγάρων ὅτι θὰ τὸν ἐδολοφόνουν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τὴν ὥραν τῆς στέψεως προπαρασκευάζει δραστηρίως τὰ τοῦ γάμου του καὶ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ κουμπάρου μετὰ τοὺς προσκεκλημένους.

Κουμπάρους προσφέρει τὰ νὰ γείνη ὁ ἀδελφικὸς του φίλος καὶ μέγας ἐθνεργάτης Ἴων Δραγοῦμης ὑποπρόξενος τότε Κοβάλλας.

Παρακούμπαρος γείνεται ὁ ὑποπρόξενος Θεσ/νικῆς Κοντορέπας.

Ἡμέρα τοῦ γάμου ὀρίζεται ἡ 30 Ἰανουαρίου 1906, ἡ ὁποία θὰ μείνῃ ἱστορικὴ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γουμενίτης.

Ὁ ἐνθουσιώδης καὶ ὑπερπατριώτης Κουμπάρους Ἴων Δραγοῦμης ἀποδίδων ἰδιάζουσιν Ἑθνικὴν σημασίαν εἰς τὸν γάμον τοῦ Σακελλαρίου εἰς τὴν Βουλγαρόπληκτον τότε ἐπαρχίαν μου προσκαλεῖ νὰ συμμετάσχωσι πλέον τῶν 30 ὑπαλλήλων ὅλων τῶν Προξενείων καὶ ὑποπροξενείων Μακεδονίας καὶ πλείστω δὸσα ἔγκριτα μέλη τῆς κοινωσίας Θεσ/νικῆς ἐκ τῶν σοβαρῶς δρώντων εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα.

Ὀργανοῦτ᾽ αἰοπὸν ὀλόκληρος κουστωδία ἐπισήμων καὶ μὴ, ἡ ὁποία τὴν μεσημβριαν τῆς 30 Ἰανουαρίου 1906 φθάνει εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Γουμενίτης ἀπέχοντα 15 χιλ. ἐκ τῆς κωμοπόλεως.

Εἰς τὸν σταθμὸν δύναμις στρατιωτικὴ 100 περίου ἀνδρῶν, μερίμνη τοῦ Σακελλαρίου, ἀνέμεινε τοὺς προσκεκλημένους νὰ τοὺς ἐξασφαλίσῃ καθ' ὅδον ἐκ Βουλγαρικῆς ἐπιδρομῆς.

Ὁ Σακελλαρίου μετὰ ἀντιπροσωπείας ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων τῆς ἐπαρχίας καὶ μετὰ τὸ Ἑλληνικὸν τῆς Γουμενίτης στοιχεῖον, μετὰ τοὺς μαθητὰς καὶ διδασκάλους ἀναμένουν μετὰ μουσικὴν τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὴν εἴσοδον τῆς κωμοπόλεως.

Ἡ εἴσοδος τοῦ κουμπάρου καὶ τῶν προσκεκλημένων εἰς Γουμενίτσαν γίνονται ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπέει καὶ ἐπιβλητικότητι. Ἡ πελωρία καμπάνα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἤχει χαρμοσύνας.

Ὁ Σακελλαρίου ἐν μέσῳ τῶν κουμπάρων του διασχίζει τὴν Βουλγαρόπληκτον Γουμενίτσαν ἡγουμένης τῆς μουσικῆς. Τουρκικὸς στρατὸς περιβάλλει τὴν πομπήν, διὰ τὸν φόβον Βουλγαρικῆς ἐπιθέσεως ἐκ τῶν οἰκιῶν. Ὁ πατὴρ τοῦ Σακελλαρίου ἕως λεβεντόγερος φέρων ὀλόλευκην Ἑθνικὴν φουστανελλᾶν καὶ ἡ μήτηρ του μετὰ τὴν ἐγγύριον ἐνδυμασίαν τῆς, τῶν Βιλλίων τῆς Ἀττικῆς, προσδίδουν ὅλην τὴν Ἑθνοπρέπειαν καὶ ὠραϊότητά εἰς τὴν λαμπρὰν ἐκείνην πομπήν ποῦ θὰ μείνῃ ἀληθιμόνως εἰς τὴν Γουμενίτσαν.

Εἰς τὴν εὐρύχωρον κεντρικὴν πλατείαν Γουμενίτης σταματοῦν ὅλοι οἱ ἐπίσημοι καὶ ἀρχίζουσι τὰ Ἑθνικὰ ἄσματα οἱ μαθητᾶι. Ὁ ἐνθουσιώδης καὶ ἄρροβος διδάσκαλος τότε συμπατριώτης μου Ἴων ἄννης Βούζας καὶ κληρικὸς σήμερον (μέ-

γας οἰκονόμος) χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τοῦ τὴν παρουσίαν πληθώρας Τούρκων Ἀξ/κῶν ψάλλει μετὰ ὅλους τοὺς μαθητὰς τὸν Ἑθνικὸν μᾶς Ὑμνον. Τὸ τέλος τοῦ ὕμνου ἐκάλυψαν οὐρανομήκεις ζητωκραυγαὶ ὄλης ἐκείνης τῆς κοσμοπληγμύρας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας, ὑπὲρ τῶν ἐπισήμων καὶ τοῦ λατρευτοῦ μας Σακελλαρίου. Θύελλα ἐνθουσιασμοῦ ἐπ' ἀριετὸν ἐδόνει τὴν ἀτμόσφαιραν. Τὸ θέημα ἦτο ἐκτάκτως συγχινητικὸν καὶ ἴλιαν θρηπτικὸν εἰς Ἑλληνικὴν τροφήν τῶν κατεπισημένων σλαυοφώνων κατοίκων.

Δάκρυα χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐβρέξαν τοὺς σφθαλμοὺς πάντων τῶν παρευρεθέντων Ἑλλήνων τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν ὑποδοχὴν ἐκείνην.

Οἱ δὲ Βουλγαριζόντες ἐκ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν τῶν παρηκολούθουν μετὰ φανατισμὸν καὶ λύσσαν τὴν Ἑλληνοπρεπῆ ἐκείνην εἰκόνα τρίζοντες τοὺς ὀδόντας ἀπὸ πάθος κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδιαιτέρως κατὰ τοῦ Σακελλαρίου.

Ἐκ τῆς πλατείας διευθύνθη ὄλη ἐκείνη ἡ ἀνθρωπομάζα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Χατζηγιάνη, ὅπου κατῴκει ὁ Σακελλαρίου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας τοῦ 1906 ἐκκίνηε ἡ γαμήλιος πομπὴ ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Σακελλαρίου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἐν πρωτοφανετῇ μεγαλοπρεπέει ὑπὸ τοὺς ἤχους ἀρμονικῆς μουσικῆς.

Ἡ ὀλόλευκη Κολοκοτρωνεῖκη φουστανελλὰ τοῦ γεροσσελλαρίου πατρὸς προσδίδει τὸν τόνον καὶ τὸν χαρακτῆρα μιᾶς Ἑθνικῆς ἐορτῆς. Τουρκοὶ στρατιῶται πλαισιῶνουν τὴν πομπήν δι' ἀσφάλειαν, μετὰ ὄπλα γεμάτα. Οἱ Τούρκοι ἀξιωματικοὶ ἐκθαμβοὶ ἀκολουθοῦν τὴν πομπήν καὶ εἰσέρχονται ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας.

Ἐνταῦθα ἐκτυλίσσεται θέημα προκαλοῦν ἰγὴ ἐνθουσιασμοῦ καὶ δάκρυα χαρᾶς καὶ συγχινησεως τοῦ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας πλήθους.

Ὁ κουμπάρους Ἴων Δραγοῦμης ἀλλάσων τὰ στέφανα τῶν νεονύμφων προβάλλει καταφανῶς τὴν κυανόλευκον ἐνωτικὴν ταινίαν τῶν στεφάνων μετὰ τὰ χρυσαῖα γράμματα ἐπ' αὐτῆς «**Ἡ Ἑλλάς σὲ στεφανώννει**» Εἶναι ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ νοῦς ἀνθρώπου καὶ περιγράψῃ πᾶσιον ἐνθουσιασμὸν καὶ σκιόσημα τῆς καρδίας τῶν ἡσιθάνθησαν οἱ ἀντικύσαντες τὰ γράμματα ἐκείνα ἐπὶ τῶν στεφάνων τοῦ Σακελλαρίου.

Ἀσφαλῶς καὶ ἐμπνευσιν τοῦ ἀειμνήστου Ἰωνος Δραγοῦμη, κουμπάρου ὄντος, ἐγράφησαν ἐπὶ τῆς ταινίας τῶν στεφάνων, τὰ πλήρη ἐννοιῶν, ἀνωτέρω λόγια. Σώζονται ἀκόμη τὰ ἔρα καὶ ἐνδοξα στέφανα τοῦ ἀειμνήστου Σακελλαρίου μετὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην ἐπιγραφὴν ἐντὸς τοῦ εἰκονοστασίου τῆς χήρας Μαρίας Σακελλαρίου.

Μετὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἀσφάλειαν καὶ μεγαλοπρεπέειαν ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἐκ-

κλησίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σακελλαρίου ἡ γαμήλιος πομπή.

Τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου ὁ Σακελλαρίου παρέθεσε δειπνον πολυτελέστατον καὶ πλουσιώτατον εἰς τὴν οἰκίαν του πρὸς τιμὴν τοῦ κουμπάρου καὶ τῆς ἀκολουθίας του, εἰς τὸ ὅποιον παρεκάθησαν ὑπερδιακόσια ἄτομα φιλικὰ καὶ ἀντιπροσωπεῖα τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων τῆς ὑπαίθρου χώρας.

Ἐπίσης εἰς τὸν δειπνὸν παρεκάθησε καὶ ὁ διοικητῆς τῶν Τουρκικῶν δυνάμεων τῆς ἐπαρχίας Γουμενίτης μετὰ δεκάδα Ἀξ/κῶν του.

Κατὰ τὸ ἱστορικὸν καὶ ἀληθιμόνητον ἐκείνο γαμήλιον γεῦμα ὁ κουμπάρους ἀειμνήστους Ἴων Δραγοῦμης, ἐγείρων πρόποσιν, ἐξεφώνησεν ἐνθουσιώδη πατριωτικώτατον λόγον πλήρη ἐνοιῶν καὶ ἐθνικῶν ὀνείρων, χωρὶς διόλου νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τοῦ τὴν παρουσίαν τῶν Τούρκων Ἀξ/κῶν καὶ τοῦ Τουρκαλβανοῦ διοικητοῦ αὐτῶν, γνόστω ἀπταιστῶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου ἐκείνου, ὅπως μοι διεβεβαίωσαν αὐτόπται μάρτυρες ἦτο ἡ ἐξῆς ἐπὶ λέξει. «**Σήμερον ἡ Ἑλλάς στεφανώννει τὴν Μακεδονίαν.....**»

Τέτοια λόγια καὶ εἰς τέτοια ὥρα μόνον ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ μεγάλου ἐκείνου Θεομουργοῦ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος Ἰωνος Δραγοῦμη ἦτο δυνατόν νὰ ἀκούσῃ κανεὶς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Μόνον ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ Ἰωνος Δραγοῦμη ἐπήγαγον τοιαῦτα σισθήματα αὐταπαρηγήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τόσων μεγάλων ὀνείρων.

Τὸ τέλος τοῦ γαμήλιου ἐκείνου συμποσίου ἐσήμανε μετὰ τὴν παρασημοφορίαν τῶν διδασκάλων Γουμενίτης ὑπὸ τοῦ Ἰωνος Δραγοῦμη διὰ χαλκίνου μεταλλίου φέροντος τὸν δικέφαλον αἶτονα μετὰ τὰ γράμματα «**Οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει**» εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐκτιμήσεως τῆς Ἑθνικῆς τῶν δράσεως.

Ἢδὴ δικαιολογούμενος διὰ τίνα λόγον περιέγραφα τὸν γάμον τοῦ ἀειμνήστου Σακελλαρίου λέγω.- Διότι ὁ γάμος ἐκεῖνος προπαρασκευάσθη καὶ ἐξετελέσθη, καθ' ὃν τρόπον ἐλέχθη, κατ' ἐμπνευσιν τοῦ μεγάλου ἐκείνου πατριώτου Ἰωνος Δραγοῦμη, διὰ καθαρῶς Ἑθνικὸν λόγον.- Διότι ἡ περιφέρεια Γουμενίτης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐστονάζεε ὑπὸ τὸ πέλμα τοῦ αἰμοβόρου κομητιζῆ. Τὸ ἐναπομείναν Ἑλληνικὸν στοιχεῖον πτοημένον καὶ τρομοκρατημένον ἐκ τῶν καθημερινῶν φρικαλεοτήτων διὰ τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου τῶν κομητιζήδων, καὶ ἀπελπισμένον μὴ βλέπον μηδεμίαν ἐλπιδοφόρον κίνησιν, διὰ μίαν καλυτέραν αἰτίαν, εἶχεν ἀδύλτων ἀνάγκην μιᾶς ἐκτάκτου θρηπτικῆς Ἑθνικῆς τροφῆς. Εἶχε τοῦτέστιν ἀνάγκην ἀναπτειρώσεως καὶ ἀναζωογονήσεως τοῦ μαραμένου Ἑθνικοῦ φρονήματος κατὰ ἓνα ἰδιάζοντα καὶ ἐπιδεικτικὸν τρόπον.

Καλυτέρα ὄθεν εὐκαιρία ἀπὸ τὸν γάμον τοῦ Σακελλαρίου δὲν παρουσιάζετο ἄλλη. Ὁ γάμος ἐκεῖνος ἤρχισε καὶ ἐτε-

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

διὰ τὰ φρικτὰ κακουργήματα τῶν Μπολσεβίκων τῆς Ρωσίας ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἡ Ὁργάνωσίς μας ἀπέστειλε πρὸς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν τὴν κάτωθι ἔντονον διαμαρτυρίαν διὰ τοῦ ἐνταῦθα Μητροπολίτου μας.

* *

Πρὸς

τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Κ. Κ. Γεννάδιον Ἐνταῦθα

Ἐπιτελοῦντες ἐν τῶν ἱερωτέρων καθηκόντων ἡμῶν ὡς Χριστιανῶν καὶ ὡς Ἑλλήνων παρακαλοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ὅπως διαβιβάσῃ εἰς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἔντονον ἡμῶν διαμαρτυρίαν καὶ τὸν ἀποτροπιασμὸν διὰ τὰ φρικτὰ κακουργήματα, ἅτινα διέπραξαν οἱ Μπολσεβίκοι τῆς Ρωσίας ἐναντίον σεβασμίων ἀντιπροσώπων τοῦ αὐτοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἱερέων καὶ Ἀρχιερέων, τὰ ἐξεγείροντα πᾶσαν ἀνθρωπίνην συνείδησιν, μολύνοντα καὶ κατασχύνοντα αὐτὸν τὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ τὸν νεώτερον πολιτισμὸν, μὲ τὴν παράκλησιν, ἵνα ἡ Α. Μακαριότης διαβιβάσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν καὶ ὅπου ἄλλου δύναται αὕτη νὰ εἰσακουσθῇ.

Διατελοῦμεν μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γ. Γραμματεὺς
Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΡΑΔΙΣΗΣ

λείωσε μὲ παραστάσεις καὶ ἐπεισόδια Ἑλληνοπερσέστατα, ἐθνικώτατα, διδακτικώτατα καὶ παραστατικώτατα.

Ἐπροὐκάλεσε ἓνα ἐθνικὸν συναγεμῶν, ἐν μέσῳ Βουλγαροκρατουμένη Γουμενίτση τῶν σφαγιαζομένων ὑπὸ τῶν κομιτατζήδων σλαυοφόνων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἔδειξαν οὕτως ἐμπράκτως τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐνώπιον Τούρκων καὶ Ἑλλήνων Προξενικῶν Ὑπαλλήλων, οἱ εἶνε ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνωσι διὰ τὴν Μεγάλην Πατρίδα τὴν Ἑλλάδα, ὑπερασπιζόμενοι τὴν Ἑλληνικὴν τὸν συνείδησιν.

Τέλος ὁ γάμος ἐκεῖνος ὡς ὀργανώθη καὶ ἐξείλιχθη ἦτο ζωντανὴ τότε Ἐθνικὴ παράστασις ἐν πλήρει Τουρκικῇ κυριαρχίᾳ, καὶ ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἐδιδάχθησαν καὶ ἐφρονηματίσθησαν οἱ πατριῶταί μου τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀφαντά-

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

«Ὁ Μακεδονικός ἀγών» ἔχει καθήκον νὰ ἀπευθύνῃ θερμὰς εὐχαριστίας καὶ δημοσίᾳ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Σεβ. τὸν Μητροπολίτην Κοζάνης Κ. Ἰωακείμ, δι' ἣν ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐπιστολήν, ἀγγέλλουσαν ὅτι διετάχθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ Κοζάνης νὰ ἐγγράψῃ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν δαπανῶν τοῦ ναοῦ πίστωσιν ὑπὲρ τοῦ περιοδικοῦ μας. Ἡ εὐγενὴς καὶ πατριωτικὴ αὐτῆ ἐνέργεια τοῦ Μητροπολίτου Κοζάνης, ἐκτὸς τοῦ τιμητικοῦ χαρακτῆρος, ἐν ἐνέχει ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἔργον ἡμῶν, ἐνθαρρύνει συγχρόνως ἡμᾶς ὅπως μὲ αὐξήσασιν προσπάθειαν συνεχίσωμεν τὴν ἐκδοσιν τοῦ «Μακ. Ἀγῶνος» καὶ συμπληρωθῇ ὁ ἱστορικὸς αὐτοῦ σκοπὸς ἐν σχέσει πρὸς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα ὡς καὶ ὁ καθαρῶς ἐθνικὸς σκοπὸς αὐτοῦ, ὁ ἀφορῶν εἰς τὴν τόνωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, τοῦ ὁποίου τόσην ἀνάγκην ἔχομεν σήμερον καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν πάσης ἐθνικῆς ἀρετῆς, ἀποσκοπούσης εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ κράτυνσιν ἔχι μόνον τῆς Μακεδονίας μας, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Τὸ αὐτὸ καθήκον ἔχομεν νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ τὴν κοινότητα Πρωσοτσάνης τῆς περιφερείας Δράμας, ἡ ὁποία ἐκτιμῶσα τὸν σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ μας ἀπέστειλεν ἡμῖν 1000 δραχ. ἐκ τοῦ κοινοτικοῦ ταμείου πρὸς ὑλικὴν αὐτοῦ ἐνίσχυσιν. Γνωρίζοντες ἐξ ἰδίας ἐπισκέψεως

στὸς πολὺ ἐκ τῆς ὅλης εἰκόνας κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου.

Ἐπιπροσθέτως ὁ γάμος ἐκεῖνος ἐπιμαρτυρεῖ διὰ πολλοστήν φορὰν τὸ μέγεθος τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τῆς αὐτοθυσίας τοῦ ἀειμνήστου Σακελλαρίου, ἐν τῇ ἐκτελεσει τοῦ πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκοντος, εἰς τὴν αἱματοκυλισμένην περιφέρειαν Γουμενίτσης. Μάλιστα, αὐταπαρνήσιν καὶ αὐτοθυσίαν μεγάλην ἐπεδείξατο ὁ ἀειμνήστος Σακελλαρίου ἀποδεχθεὶς νὰ ὀργανωθῇ καὶ ἐκτελεσθῇ ὁ γάμος του εἰς Γουμενίτσαν, ὡς ἐλέχθη, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀπειλῆς τῶν κομιτατζήδων γιὰ μόνον τὸ σκοπὸ νὰ φρονηματίσῃ τοὺς πτοημένους ὁπαδοὺς τοῦ Ἑλληνομακεδόνα.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1906 ὁ ἀγὼν τοῦ Σακελλαρίου ἐνισχύεται ἡθικῶς ἐκ τῆς προσεγγίσεως εἰς τὰ βουνὰ τῶν Λειβαδιῶν

ἀπὸ Τουρκοκρατίας ἀκόμη, ὅτι ἡ κοινότης Πρωσοτσάνης περιλαμβάνει ἐκλεκτοὺς πατριώτας, τῶν ὁποίων ἔκτοτε κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα πολλοὶ ἀνεδειχθῆσαν καὶ ἀγωνισταὶ αὐτοῦ, ἀγωνισθέντες μετὰ θάρρους καὶ γενναιότητος κατὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς Μακεδονίας καὶ πολλοὶ ἐθυσιάσθησαν εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας δὲν ὑπερβάλλομεν ἐὰν ἀπευθύνωμεν αὐτοῖς καὶ τὸν προσήκοντα ἔπαινον εἰς τὸ τοιοῦτον ὑπὲρ τοῦ περιοδικοῦ μας ἐνδιαφέρον των τὸ ὁποῖον θὰ εὐρῆ ὡς ἐλπίζομεν πολλοὺς μιμητάς.

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ

Ἡ ὀργάνωσίς μας ἀπευθύνει θερμὰ συλλυπητήρια εἰς τὸν ἀγαπητὸν συνάδελφον ἀγωνιστὴν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος κ. Ποντικιάκη ἀνθρ-χονδιὰ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ μικροῦ ἀγγελοῦδι του, ὡς καὶ εἰς τὴν τεθλιμμένην μητέρα του. Εὐχεται ὅπως ὁ Ὑψιστος ἐπιχύσῃ βάλασμον παρηγορίας εἰς τὰς τεθλιμμένας καρδίας τῶν γονέων, ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τῶν ὁποίων ὁ σκληρὸς θάνατος ἀφήρησε τὸ λατρευτὸ των παιδάκι.

Τὰς Καλλιτεχνικὰς σας ἐργασίας εἰς τὸ Τυπογραφεῖον ΣΠΥΡΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

— Ὁδὸς Ἀσκητοῦ ἀριθ. 58 —

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

τοῦ ἀνταρτικοῦ Σώματος ὑπὸ τὸν Καρπᾶν. Συγχρόνως ἐμφανίζεται ζωηρότερον καὶ ἡ δράσις τοῦ Σώματος τοῦ Καπετᾶν Λάζου ἐκ Μπαροβίτσης ἐναντίον τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων.

Ἐντὸς τοῦ 1907 ἡ παρουσία τῶν ἀνωτέρω σωμάτων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γουμενίτσης ὅτι μόνον συνεκράτησε τὴν διασπορὴν τῶν δλιγῶν σλαυοφόνων Ἑλλήνων πρὸς τὴν Βουλγαρικὴν παράτησιν, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσε νὰ μετανοήσουν ἀρχετοὶ τῶν ἀποσκοιτηθέντων καὶ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τοὺς κόλπους τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Σακελλαρίου ὁ μεγαλόψυχος ἐκεῖνος καὶ δίκαιος κριτής, ὡς ἄλλος Χριστός, τοὺς δέχεται καὶ τοὺς πηροῦσαι πᾶσαν ἐγγύησιν ἀρμονικῆς ζωῆς μὲ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας. Δὲν μνησικακεῖ διότι τὸν κατεδίωξαν ἀπηνῶς ἄλλοτε.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)